

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานำเสนอผลงานเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองของการท่องเที่ยวเชิงศาสนา : กรณีศึกษาการจัดการงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยจะแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. บริบททางประวัติศาสตร์ของรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและการเมืองที่มีผลต่อความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
3. แนวทางในการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

บริบททางประวัติศาสตร์ของรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ

ในการศึกษาถึงเรื่องราวความเป็นมาเป็นไปทางประวัติศาสตร์ของรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี และเรื่องราวต่าง ๆ อันเป็นที่มาของการเกิดความขัดแย้งที่สะสมมาตั้งแต่อดีตและมีการก่อรูปให้เห็นในเชิงประจักษ์เมื่อพระครูธรรมสารคุณ (ท่านพ่อเขียน) ได้มรณภาพลงในปี พ.ศ. 2555 ผู้วิจัยเห็นว่า ในการถอดบทเรียนหรือปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ อันนำไปสู่การคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และยังไม่สามารถแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม งานวิจัยนี้จึงเลือกแนวทางการศึกษาในเชิงคุณภาพในการศึกษาหาความจริง ทั้งนี้เนื่องจากฐานคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นมีฐานความเชื่อว่า สังคมมีปัจจัยหรืออิทธิพลอย่างหนึ่งอย่างใดทำให้เกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ขึ้น อีกทั้งสังคมเป็นตัวกำหนดชะตาชีวิตคน ด้วยหลักคิดดังกล่าว จึงนำไปสู่แนวทางการศึกษาปัญหาด้วยการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ ได้แก่ การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบัน และการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันที่มักส่งผลสู่ออนาคต ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เองการที่จะศึกษาให้เห็นถึงสภาพต่าง ๆ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาในหลายมิติที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน โดยอาศัยองค์ความรู้ที่ได้จากเอกสารทางประวัติศาสตร์ แนวทางการสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์ทางการบอกเล่า การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตการทั้งที่มีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม รวมถึงการอาศัยประสบการณ์ของผู้วิจัยในฐานะทายาทตระกูลดั้งเดิมรุ่นหลาน ประกอบเข้าด้วยกันหลายด้าน ดังนั้น ในการอธิบายถึงบริบททางประวัติศาสตร์ที่สามารถมองเห็น

รอยปริ้วาของการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌฌฏ อำเภอเขาคิชฌฌฏ จังหวัคจันทรบุรี
ผู้วิจัยจะแบ่งยุคของบริบททางประวัติศาสตร์ออกเป็น 2 ยุคใหญ่ ๆ ได้แก่

1. ยุคเริ่มแรก : การจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌฌฏ ก่อนการนำของ
หลวงพ้อเขียน

2. ยุคที่สอง : การจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌฌฏ ภายใต้การนำของ
หลวงพ้อเขียน

**ยุคเริ่มแรก : การจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌฌฏก่อนการนำของ
หลวงพ้อเขียน**

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌฌฏ ก่อนที่จะ
นำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในเชิงศาสนา จนเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปอย่างกว้างขวางในหมู่
นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินั้น ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบว่า เมื่อพ.ศ. 2397 โดยมี
นายด้ง สิงขรบาท พร้อมด้วยพวกหลายคนด้วยกัน ได้พากันเดินทางขึ้นบนเขา เพื่อหากฤษณา
กะลำพักมาขาย ทำที่พักไว้บนเขาหลายวัน ตอนกลางวันต่างคนต่างก็ออกไปแสวงหาโชคลาภ
วันหนึ่งพากันกลับที่พักไม่ถูก ต่างพากันเดินวนอยู่บนเขาหลายรอบ วนเวียนไปมาก็มาที่แห่งนี้
หลายครั้งจนเหนื่อยอ่อนในที่นั้นเป็นหินลานกว้างใหญ่ จึงพากันขึ้นไปพักเหนื่อยเพื่อคนหนึ่ง
ของนายด้งได้ถอนหญ้าเพื่อจะนอนพักก็พบแหวนใหญ่ขนาดสวมหัวแม่เท้าได้ เมื่อช่วยกันตรวจดู
ก็ปรากฏว่าเป็นแหวนทำด้วยนาค เมื่อพบโชคลาภเช่นนี้ก็ช่วยกันถอนหญ้าเพื่อแสวงหาโชคกันใหญ่
ตอนนี้ไม่พบอะไร นอกจากหินแผ่นหนึ่งมีพื้นที่เป็นรอยรูปก้นหอย หลังจากนั้นก็กลับบ้านได้อย่าง
สะดวกง่ายดาย ต่อมานายด้ง นายนำ นายปล้มได้นำบุตรชายไปอุปสมบทที่วัดพลับ อ.เมือง จ.
จันทรบุรี เมื่อบวชลูกชายเรียบร้อยแล้ว จึงกลับบ้านไม่ทัน จึงค้างคืนที่วัดนั้น รุ่งขึ้นก็ไปงาน
เทศกาลปิดทองรอยพระพุทธรบาทจำลอง นายด้ง จึงซื้อทองไปปิดรอยพระพุทธรบาทจำลองนั้น
เมื่อปิดแล้วจึงพูดขึ้นว่า พระพุทธรบาทที่เขาเช่นนี้ทางบ้านผมก็มีเหมือนกัน พระได้ยินเช่นนั้น
ก็จึงเรียนให้เจ้าอาวาสวัดทราบ สมัยนั้นหลวงพ้อเพชรเป็นเจ้าอาวาสวัดพลับ (พระครูธรรมสรคณ.
ม.ป.ป. : 8 - 10)

การค้นพบรอยพระพุทธรบาทตามประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌฌฏนี้
สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของหลวงพ้อเขียน ที่เคยเล่าให้ผู้วิจัยฟังในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่
ซึ่งพอสรุปได้ว่า การค้นพบเกิดจากนายด้ง สิงขรบาท พร้อมด้วยพวกหลายคน ได้เดินทางขึ้นเขา
เพื่อหาไม้กฤษณากะลำพักมาขาย นายด้งได้พักที่บนเขาหลายวัน โดยตอนกลางวันจะแยกกัน
ออกไปหาไม้กฤษณาแต่มาวันหนึ่งหลงทางกลับที่พักไม่ได้ เพราะเดินวนอยู่บนเขาหลายรอบ
จนเหนื่อย จึงพากันไปพักบริเวณหินที่มีลานกว้างใหญ่ ในระหว่างนั้นเพื่อนของนายด้งได้ถอนหญ้า

เพื่อจะทำที่นอนพัก ก็ไปพบแหวนใหญ่ขนาดเท่าหัวแม่เท้าได้วงหนึ่ง แหวนนั้นทำด้วยนาค ดังนั้นจึงช่วยกันถอนหญ้าเพื่อหาทรัพย์สมบัติเพิ่มเติม แต่ก็ไม่พบอะไร นอกจากแผ่นดินที่มีลักษณะเป็นรอยรูปก้นหอย และพบทางที่จะกลับบ้านได้ (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 15)

การค้นพบรอยพระพุทธรูปเกิดจากนายตั้ง สิงขรบาท พร้อมด้วยพวกหลายคน ได้เดินทางขึ้นเขา เพื่อหาไม้กฤษณาแกะลำพักมาขาย นายตั้งได้พักที่บนเขาหลายวัน โดยตอนกลางวันจะแยกกันออกไปหาไม้กฤษณาแต่มาวันหนึ่งหลงทางกลับที่พักไม่ได้ เพราะเดินวนอยู่บนเขาหลายรอบจนเหนื่อย จึงพากันไปพักบริเวณหินที่มีลานกว้างใหญ่ ในระหว่างนั้น เพื่อนของนายตั้งได้ถอนหญ้าเพื่อจะทำที่นอนพัก ก็ไปพบแหวนใหญ่ขนาดเท่าหัวแม่เท้าได้วงหนึ่ง แหวนนั้นทำด้วยนาค ดังนั้นจึงช่วยกันถอนหญ้าเพื่อหาทรัพย์สมบัติเพิ่มเติม แต่ก็ไม่พบอะไร นอกจากแผ่นดินที่มีลักษณะเป็นรอยรูปก้นหอย และพบทางที่จะกลับบ้านได้ (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 16)

ต่อมานายตั้ง และพวก ได้ไปร่วมอุปสมบทที่วัดพลับ อ.เมือง จ.จันทบุรี เมื่อพิธีบวชเสร็จกลับบ้านไม่ทัน จึงต้องค้างที่วัด พอตอนรุ่งเช้า นายตั้งจึงไปร่วมงานปิดรอยพระพุทธรูปจำลองเมื่อซื้อทองไปปิดรอยพระพุทธรูป นายตั้งก็เห็นว่ารอยพระพุทธรูปจำลองก็มีลักษณะเหมือนกับที่นายตั้งเคยเจอบนเขาที่เคยไปหลงทางตอนไปหาไม้กฤษณา พระภิกษุในวัดได้ยืมนายตั้งพูดจึงไปเรียนหลวงพ่อเพชรเจ้าอาวาสให้ทราบ หลวงพ่อเพชรในขณะนั้นก็ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรีด้วย ดังนั้นจึงได้เรียกนายตั้งไปสอบถาม และให้พระลูกวัดไปพิสูจน์ดูบนภูเขาโดยมีนายตั้งเป็นผู้นำทางก็พบว่า เป็นความจริงดังที่นายตั้งได้เล่ามา นอกจากนี้พระลูกวัดดังกล่าวยังได้นำ แหวนจากนายตั้งไปถวายเจ้าคณะจังหวัดด้วย (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 15)

หลังจากนั้นเจ้าคณะจังหวัดได้ไปดูหลักฐานด้วยตนเอง พบว่า รอยพระพุทธรูปที่นายตั้งเล่ามานั้น จารึกไว้บนศิลาแผ่นใหญ่ ที่บรรจุคนนั่งได้เป็นร้อยกว่าคน รอยพระพุทธรูปดังกล่าวอยู่บนยอดเขาชั้นที่สูงที่สุด โดยมีขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 2 เมตร นอกจากนี้ยังพบอีกว่าทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของรอยพระพุทธรูปนั้น มีหินกลม ก้อนใหญ่มาก ที่เรียกว่า "หินลูกพระบาท" หินก้อนนี้ตั้งอยู่ได้ คล้ายๆลอยอยู่ในอากาศ ทำให้เป็นที่น่าอัศจรรย์อย่างยิ่ง (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 15)

หลังจากพบรอยพระพุทธรูปแล้วจึงได้เรียกชื่อภูเขานั้นว่า พระบาทพลวง ซึ่งถือว่าการได้พบรอยพระพุทธรูปสำหรับพุทธศาสนิกชนนับว่าเป็นบุญโข เนื่องจากการที่พุทธศาสนาจะมีโอกาสพบพระพุทธเจ้าโดยตรงนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้เลย ดังนั้นการได้พบเจอพระบาทของพระพุทธเจ้าถือเป็นเรื่องที่เป็นความสำคัญต่อชีวิตชาวพุทธ จึงได้มีการเริ่มแสวงบุญขึ้นเขาไปนมัสการพระบาทพลวง โดยการริเริ่มของหลวงพ่อเพชรซึ่งเป็นตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรีในสมัยนั้น และมีนายตั้งและพวกเป็นฆราวาสที่นำทางขึ้นเขา การขึ้นเขานมัสการรอยพระพุทธรูป

ในช่วงแรกนั้น จะเริ่มจากการรวมตัวที่วัดพลับบางกะจะ สำหรับผู้ที่ต้องการแสวงบุญ หลังจากนั้น จะใช้เวลาเดินทางมาที่วัดพลวง โดยใช้เวลา 3 วัน เพื่อเดินทางมาที่วัดพลวง และกลุ่มนายดิ่งก็จะทำหน้าที่ในการเดินนำขึ้นเขาตามทางธรรมชาติในเขตตำบลชากไ้ในปัจจุบัน การนมัสการรอยพระพุทธรบาทในลักษณะนี้คาดว่ามีการดำเนินการมาเป็นเวลาราว 60 ปี (พระปลัดพร้อม. สัมภาษณ์. 2559)

หลังจากนั้นพระครูพุทธบถบริบาล (หลวงปู่่ง) ซึ่งเป็นพระภิกษุรุ่นอาจารย์ของหลวงพ่อเขียนในฐานะเจ้าอาวาสวัดพลวงก็ได้รับในการดำเนินงานขึ้นเขานมัสการต่อ โดยถือว่าทำในนามของคณะสงฆ์ เนื่องจากรายได้จากเงินทำบุญที่เหลือหลวงปู่่งก็จะมอบให้กับเจ้าคณะอำเภอ การขึ้นเขานมัสการรอยพระพุทธรบาทในยุคหลวงปู่่งนั้น กำหนดการใช้เวลาขึ้นเขาในช่วง 7 วัน ช่วงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 3 โดยผู้ที่ต้องการแสวงบุญบนภูเขาก็ตองแล้วแต่ใจสมัคร แต่จะต้องมีการเตรียมอาหารสำหรับที่จะต้องรับประทานในช่วงที่อยู่บนเขา

ท่านพ่อ่งในฐานะเจ้าอาวาสวัดพลวงได้เข้ามาดำเนินงานตั้งแต่ปีพ.ศ. 2485 โดยนำผู้แสวงบุญกลุ่มเล็กๆ ขึ้นเขาและทำกิจกรรมทางศาสนา เช่น การปิดทอง งานนมัสการฯ ในยุคหลวงปู่่งนี้มีผู้กล่าวว่า ได้มีการขยายไปจนถึง 15 วัน (ทองเลื่อน ทองคำ. สัมภาษณ์. 2559 ; พิษณุ นครเทศ. สัมภาษณ์. 2559)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 หลวงปู่่ง มีปัญหาทางด้านสุขภาพและอายุมาก จึงได้มอบงานนมัสการฯ กลับไปให้คณะสงฆ์อำเภอมะขามเป็นผู้รับผิดชอบจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาท

ยุคที่สอง : การจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ ภายใต้การนำของหลวงพ่อเขียน

ต่อมาเมื่อ ปีพ.ศ. 2515 ทางคณะสงฆ์อำเภอมะขามบริหารงานได้เพียง 4 ปีก็ไม่สามารถบริหารจัดการได้ เนื่องจากคนทำงานอยู่ห่างไกลกันและการสัญจรก็เต็มไปด้วยความยากลำบาก ประกอบกับการขาดผู้นำ การบริหารงาน ดังนั้นคณะสงฆ์อำเภอมะขามโดยความเห็นชอบของเจ้าคณะอำเภอมะขาม จึงได้มอบหมายให้หลวงพ่อเขียนในฐานะเจ้าอาวาสวัดกะทิง เป็นผู้นำในการดำเนินงาน ภายใต้คณะกรรมการบริหารพระบาทพลวงที่ประกอบด้วยกรรมการที่เป็นเพื่อนพระและลูกศิษย์ของหลวงพ่อเขียน โดยมีหลวงปู่่งเป็นที่ปรึกษา ดังนี้ (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 30)

1. พระครูพุทธบถบริบาล อดีตเจ้าอาวาสวัดพลวงและเป็นเจ้าคณะตำบลตะเคียนทองเป็นที่ปรึกษา
2. พระครูเขียน ชันชสโร เจ้าอาวาสวัดกะทิง ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอมะขามเป็นประธานคณะกรรมการ

3. เจ้าอธิการแหยม โกสโล เจ้าอาวาสวัดทุ่งสะพานและเจ้าคณะตำบลคลองพลู เป็นกรรมการ

4. เจ้าอธิการจำเนียร เจ้าอาวาสวัดปึก เป็นกรรมการ

5. เจ้าอธิการจำนง ชยวิโส เจ้าอาวาสวัดทุ่งตาอินทร์และเจ้าคณะตำบลพลวง เขต 2 เป็นกรรมการ

เราพบว่าในช่วงเปลี่ยนผ่านการบริหารงานนมัสการรอยพระพุทธรูปนั้น ถือได้ว่า อยู่ในบริบทการทำงานของคณะสงฆ์โดยเฉพาะภายใต้เจ้าคณะอำเภอมะขาม เราจะเห็นได้จากการที่ หลวงพ่อเขียนก็ได้ทำงานเป็นกรรมการบริหารการจัดงานนมัสการฯ ตั้งแต่ชุดแรกที่คณะสงฆ์ อำเภอมะขามเป็นผู้รับผิดชอบกับชุดคณะกรรมการบริหารที่ตนเองเป็นประธาน โดยชี้ให้เห็นถึง บทบาทที่แตกต่างกันในการทำงานของทั้งสองคณะว่า (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 29 - 30)

“ในขณะนั้น ผู้เขียนก็อยู่ในคณะนี้ (ชุดแรก-ผู้อ้าง) เหมือนกัน แต่เป็นข้างเท้าหลังไม่ใช่ ข้างเท้าหน้า ในขณะนั้นว่าที่เป็นพระครูเขียนอยู่ ต่อมาเมื่อพ.ศ. 2525 ทางคณะสงฆ์ก็ได้ให้ พระครูเขียนเจ้าอาวาสวัดกะทิงได้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาการพระบาทแห่งนี้ ด้วยความเห็นชอบ ของเจ้าคณะอำเภอมะขามในขณะนั้น”

พระครูธรรมสรคุณ (ท่านพ่อเขียน ขนุชโร) เจ้าอาวาสวัดกะทิง ได้เข้าร่วมบริหาร และพัฒนาและเปลี่ยนชื่อพระบาทพลวงเป็นรอยพระบาทเขาคิชฌกูฏ โดยการจัดสร้างที่พัทสงฆ์ เพื่อเป็นอาคารบริหาร งานนมัสการรอยพระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏได้รุ่งเรืองเป็นที่รู้จักทั่วประเทศไทย และต่างประเทศ มีประชาชนต่างจังหวัดอพยพมาอยู่อาศัยทำกินในเขตท้องที่ภูเขามานานแนบ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย แบ่งส่วนราชการออกจากอำเภอมะขาม โดยใช้ชื่อว่า อำเภอเขาคิชฌกูฏ ตามนามรอยพระบาทที่ท่านพ่อเขียนขอตั้ง ท่านพ่อได้ฉายาว่าเทพเจ้า แห่งเขาคิชฌกูฏ เพราะศรัทธาสาธุชนหลั่งไหลกันมานมัสการรอยพระพุทธรูปและกราบไหว้ท่าน นับเป็นจำนวนกว่าล้านคน มีรายได้จากการจัดงานเป็นเงินหลักร้อยล้านบาทขึ้นไปส่งผลดีต่อ การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ของชาวจันทบุรีและจังหวัดใกล้เคียงอย่างมาก แม้ภายหลัง ส่วนราชการกำหนดให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ก็ไม่อาจปิดกั้นประเพณีนี้ได้ ท่านมอบรายได้ จากการจัดงานให้เป็นสาธารณกุศลด้านต่าง ๆ ตลอดทุกปี กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ของผู้นำชุมชนท่านหนึ่งที่ว่า

“หลวงพ่อบ้านเป็นที่เคารพของคนทั่วไป ท่านทำอะไรก็สำเร็จเพราะคนร่วมมือและปฏิบัติตาม เชื่อฟังไม่มีเรื่องขัดแย้งกัน” (พิชญ นกรเทศ. สัมภาษณ์. 2559)

เมื่อหันไปพิจารณาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2515 - 2518 มีข้อค้นพบว่า

กลุ่มผู้นำพระและฆราวาสชาติพันธุ์ของในอำเภอศิขณภูปัจจุบัน ได้เป็นผู้บุกเบิกงานนมัสการรอยพระพุทธรูปที่เห็นอยู่จนถึงปัจจุบัน จากแรงบันดาลใจที่ได้เดินทางไปดูงานที่คอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ (ทองเลื่อน ทองคำ, สัมภาษณ์, 2558) หลังจากกลับมา หลวงพ่อเขียน ได้เป็นผู้นำในการพัฒนาและวางรากฐานของงานนมัสการรอยพระพุทธรูปเขาศิขณภู ดังนี้ (พระครูธรรมสรคุณ, ม.ป.ป. : 31 - 32)

1. บุกเบิกทางขึ้นเขาและนำรถยนต์ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยหลวงพ่อเขียนได้นำฆราวาสจากวัดกะทิงเป็นหลักขึ้นไปหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นลำดับแรกและในการทำทางขึ้นนั้นต้องอาศัยแรงงานคนขุดเป็นทาง แต่ถ้าเจอหินบนภูเขาจะใช้ไฟเผาหินและเอาน้ำราดเพื่อให้เห็นแต่สำหรับการทำทางต่อได้ ส่วนรถที่ขับขึ้นเขาในช่วงแรกนั้นจะใช้รถจี๊ปที่ต้องมีการทดเฟืองเพื่อให้สามารถมีแรงขับเคลื่อนพอที่จะขึ้นเขาได้ รถจี๊ปคันแรกที่ขึ้นเขาเป็นรถของผู้ใหญ่ทองเลื่อน ทองคำ ซึ่งเป็นน้องชายของหลวงพ่อเขียนเพื่อบรรทุกเอาเสบียงขึ้นไปสำหรับการทำงานบุกเบิกการขึ้นเขา (ทองเลื่อน ทองคำ, สัมภาษณ์, 2559) นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายในการบุกเบิกทางนั้น หลวงพ่อเขียนต้องยืมเงินมาใช้ในการพัฒนาทางเป็นเบื้องต้นด้วย (พระปลัดพร้อม, สัมภาษณ์, 2558)

แต่การทำทางรถขึ้นนั้นจะไม่ทำตลอดสาย โดยเว้นทางให้ต้องมีการเดินขึ้นเขาอีก 1 กิโลเมตร หลวงพ่อเขียนได้ให้เหตุผลการกระทำดังกล่าวไว้ว่า ถ้าทำทางรถขึ้นเขาจนถึงยอดเขาจะเป็นการเดินทางที่สบายเกินไปจนทำให้ผู้ที่มานมัสการฯ ได้บุญน้อย ดังนั้นถือเป็นการทดสอบความศรัทธาของผู้มาแสวงบุญ นอกจากนี้อาจเป็นช่องทางให้พวกมิถนาศิพขึ้นไปปะปนกับผู้มาแสวงบุญได้อย่างง่ายดาย อีกประการหนึ่งถ้าทำทางขึ้นเขาจนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวก็จะทำให้รอยพระพุทธรูปกลายเป็นแหล่งมั่วสุมในเชิงลบได้

การบุกเบิกทางตั้งแต่ตีนเขาไปจนถึงยอดรอยพระพุทธรูปต้องใช้เวลาจนถึง 6 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - 2521 (ทองเลื่อน ทองคำ, สัมภาษณ์, 2559)

2. การกำหนดช่วงเวลาในการร่วมงานนมัสการฯ ให้เป็นลักษณะของเทศกาล (Festival) ตั้งแต่ 15 วัน จนถึง 60 วันเท่านั้น เนื่องจากถ้าจัดเทศกาลมากกว่านี้จะมีปัญหาจากสภาพดินฟ้าอากาศที่เริ่มมีฝนตก ทำให้รถขึ้นไม่สะดวกหรือแม้แต่เดินขึ้นก็ไม่สะดวก แต่เดิมประเพณีการนมัสการรอยพระพุทธรูป ตั้งแต่แรกเริ่มตั้งแต่เดือน 3 ขึ้น 1 ค่ำเป็นเวลาแค่ 15 วัน เนื่องจากมีประชาชนที่มาแสวงบุญไม่มากนัก ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 ได้ขยายเป็น 30 วัน เพื่อรองรับคนที่มากขึ้นและปีพ.ศ. 2537 ก็ได้ขยายเป็น 45 วัน จนกระทั่งในที่สุด ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2538 เป็นต้นมาก็ได้กำหนดเทศกาลนมัสการรอยพระพุทธรูปเป็น 60 วันมาโดยตลอด

3. การสร้างวาทกรรมเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของรอยพระพุทธรูป โดยหลวงพ่อเขียนได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวหลายเหตุการณ์ด้วยกันคือ

3.1 เรื่องเล่าเกี่ยวกับหินลูกบาท หลวงพ่อเขียนได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับหินกลม ก้อนใหญ่ ก้อนหนึ่งบนภูเขาชิมณภู หินก้อนนี้เรียกกันว่า "หินลูกพระบาท" ตั้งขึ้นมามองแล้วน่าแปลก และมหัศจรรย์เป็นอย่างมาก ไม่น่าจะตั้งอยู่ได้เลย มองดูแล้วคล้าย ๆ ลอยอยู่เฉย ๆ และยิ่งไปกว่านั้น คนก่อน ๆ เล่ากันต่อมามี เขาเคยเอาค้ำสายสิญจ์คล้องแล้วหลุดมาได้ พิสูจน์ดูแล้วก็น่าจะเป็นไปได้ ดูโปร่ง ๆ คล้าย ๆ ไม่ติดอะไรเลยและยังมีหินอีกลูกหนึ่งใหญ่มากเหมือนกัน อยู่ตรงกันข้ามกับ ลูกพระบาทนี้ ก็มี "รอยพระหัตถ์" ไปรับหินก้อนนี้

3.2 การทำพิธีบวงสรวงเปิดและปิดนมัสการรอยพระพุทธรูป การมาสักการบูชา รอยพระพุทธรูปเขาชิมณภูแต่ละปีจะต้องมีการบวงสรวงทำพิธีเปิดป่าและปิดป่า โดยพิธี บวงสรวงเป็นการบอกกล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้คุ้มครองผู้แสวงบุญให้มีความปลอดภัย จากสัตว์ป่า และสิ่งลี้ลับทั้งหลายบนเขาชิมณภู ให้เทวดาอารักษ์ช่วยคุ้มครอง โดยผู้ที่ทำพิธีต้องเป็นพระภิกษุ ที่มีบุญบารมีสูงในการบวงสรวงแต่ละครั้ง

ในทุก ๆ ปี ก่อนที่เริ่มเทศกาลแสวงบุญนมัสการพระบาทหลวง จังหวัดจันทบุรี จะมี พิธีกรรมอย่างหนึ่ง คือพิธีบวงสรวงเปิดนมัสการพระบาทหลวง นิยมทำในวันแรม 14 ค่ำ เดือน 2 หลังจากเตรียมเครื่องบวงสรวงเสร็จแล้วจะมีพราหมณ์เป็นผู้ทำพิธีกรรมต่าง ๆ โดยการเริ่มต้นด้วย การชมนมเทวดา เชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่สถิตอยู่บนเขาพระบาทเป็นสักขีพยานรับเครื่องสังเวท ที่นำมาทำพิธีครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าวถึงช่วยปกป้องอภิบาลรักษา ผู้ที่มานมัสการให้พ้นจากอันตรายที่อาจจะเกิดจากสัตว์ร้าย การเดินทาง การปฏิบัติธรรม ตลอดจน ช่วยคลจัดผู้ที่คิดไม่ดี ผู้กระทำชั่วไม่ยอมยกขึ้นไปในส่วนของพิธีปิด เมื่อเปิดนมัสการไปได้ 2 เดือน ก็จะมีพิธีปิดพระบาทซึ่งเครื่องบวงสรวงจะเหมือนพิธีเปิด แต่จำนวนจะเพิ่มมากขึ้นเป็นพิเศษ เพราะ ผู้แสวงบุญจะนำอาหารมาร่วมด้วย ส่วนคำกล่าวจะพูดในลักษณะขอขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย นอกจากนี้ยังเป็นการคืนป่าให้กับสัตว์ต่าง ๆ ที่เคยอยู่บริเวณพระบาท (คณะกรรมการฝ่ายประมวล เอกสารและจดหมายเหตุ. 2542 : 99)

3.3 ปี พ.ศ. 2513 หลวงพ่อเขียนได้เล่าว่า มีผู้มาร่วมงานนมัสการจากจังหวัดระยอง แต่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ ได้ประสบกับความศักดิ์สิทธิ์ของรอยพระพุทธรูป คือ (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 24 - 25) “เพื่อน ๆ ทุกคนพากันนมัสการรอยพระพุทธรูป แต่เขาไม่นมัสการ เขาหัวเราะคล้าย ๆ เป็นเรื่องน่าขบขัน เห็นว่าพวกเรานี้หลงไปกราบหิน หรือกราบรอยดินอะไรกัน ทำนองนี้ แกรมองเท้าไม่ยอมถอดเสียด้วย นับว่าเป็นหนามแทงตาชาวพุทธเราหนักหนาทีเดียว ต่อจากนั้นมาได้สักครูเดียว ชายผู้นั้นก็นึกอยากง่วงนอนก็ไปนอนบนแผ่นหินทางทิศใต้ของ รอยพระพุทธรูป ห่างจากรอยพระพุทธรูปไม่ไกลนัก แล้วเขาก็หลับไป ที่หลับไปนั้นเขาฝันว่าวิ่ง ลงมาจากที่สูง แต่ที่ไหนได้ตัวไม่ได้วิ่งสักหน่อยเท่าที่เขาใช้เท้าวิ่ง แต่กลับใช้หลังวิ่งกลิ้งลงไป

กระทบหินศิระเศแตกหลายแผล สลบไปหลายชั่วโมง เเคราะห์หนูนบุญยังมี ยังไม่ถึงที่ตาย หากไม่ก็เป็นสิ่ง เทวดายังสงสารและยังเลี้ยงไว้ให้ผู้อื่นได้แจ้งประจักษ์ เขามีความตกใจเป็นอย่างมาก ทางคณะกรรมการพระบาทได้ช่วยกันปฐมพยาบาลฟื้นขึ้นมา ก็พาเขาผู้นั้นไปกราบขอขมาลาโทษ ที่รอยพระพุทธรบาทที่ค้อยทุเลาเบาบางขึ้นทันที แล้วก็กลับไปด้วยความปลอดภัย”

เรื่องเล่าความศักดิ์สิทธิ์ของรอยพระพุทธรบาทอีกกรณีหนึ่งที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2513 เช่นเดียวกัน หลวงพ่อเขียนได้บรรยายเอาไว้ว่า (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 26) “ได้มีแม่ชีจิ้น คนหนึ่งถือศีลกินเจเดิมที่ประจำอยู่เขาสามมุง จ.ชลบุรี ได้เดินทางไปนมัสการรอยพระพุทธรบาท แห่งนี้ ได้เห็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และสิ่งอัศจรรย์ทั้งหลายก็คิดอยากจะอยู่บนยอดเขานี้ตลอดไป และไม่ยอมลงไป ส่วนญาติ พี่น้องลูกหลาน ไม่อยากให้อยู่ กลัวจะเป็นอันตราย พร้อมทั้งที่อยู่ก็ไม่มีความ อยู่นั้นลูกหลานจึงพร้อมใจกันไปสร้างกุฏิให้อยู่เป็นพิเศษ 1 หลัง อยู่ตั้งแต่เดือน 3 ถึงเดือน 7 รวม 4 เดือน แม่ชีคนนี้แกมีบุญมาก ถึงกับมีเสื่อมาอยู่เป็นเพื่อนด้วย อยู่กับคนลับแล ไม่มีใคร อยู่เป็นเพื่อน อยู่ผู้เดียวบนยอดเขานี้ เดียวนี้ได้มรณภาพไปแล้ว”

3.4 ในปีพ.ศ. 2515 หลวงพ่อเขียนยังได้เล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เป็นความเกี่ยวกับ ความศักดิ์สิทธิ์ของรอยพระพุทธรบาทไว้ 2 เรื่องด้วยกันคือ เรื่องแรกเป็นการปรากฏรูปในหลวง องค์ปัจจุบันบนหินก้อนใหญ่ที่เรียกว่า หินลูกพระบาท ดังที่หลวงพ่อเขียนได้กล่าวเอาไว้ว่า (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 27) “วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2515 เวลา 09.00 น. พบบรมรูปในหลวง องค์ปัจจุบันปรากฏขึ้น ทำให้ญาติโยมถึงความจงนสนเทห์ไปตาม ๆ กัน ถึงกับดำจิตมา ดังมีปรากฏในรูปถ่ายอยู่นี้ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มหัศจรรย์ทั้งนั้น”

3.5 เรื่องเล่าความศักดิ์สิทธิ์ในปีพ.ศ. 2518 หลวงพ่อเขียนได้บรรยายไว้ว่า (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 28) “มีเด็กชายอายุประมาณ 13 -14 ปี เป็นเด็กที่โหนไม้ทราบไม่ได้ถาม ขึ้นไปฟังเสียงจุดปะทัดโยนไปในรอยพระบาท โฆษกห้ามไม่ฟัง พอไม่เข้าไม่นานต่อมาสักครู่ ก็มีคณะกรรมการอุ้มมาหาอาตมา ถามได้ความว่าตกลงที่หน้าถ้ำตาฤณี ถามได้ความว่า เป็นผู้จุดปะทัด นั้นเอง ก็ไม่เป็นอะไรมากนัก อาตมาบด ๆ เป่า ๆ ให้แล้ว ก็ตั้งว่า ที่หลังที่หน้าอย่าชนอย่างนี้ แล้วก็ให้เขาไป”

ถึงอย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2518 ทางราชการได้ตราพระราชบัญญัติวนอุทยาน แห่งชาติเทือกเขาภิษณภูฏ การเรียกเทือกเขาซึ่งเคยเรียกว่า พระบาทพลวงมาเป็นชื่อทางการว่าเป็น เทือกเขาภิษณภูฏนั้น เกิดจากวาทกรรมของหลวงพ่อเขียน ที่ได้ชื่อนี้มาจากการเดินทางไปประเทศ อินเดีย ดังคำกล่าวของหลวงพ่อเขียนที่ว่า (พระบาทแห่งนี้ทำไมจึงเรียกว่า “เขาภิษณภูฏ” ที่เรียกเช่นนี้ ก็เพราะมีชื่อเขาในกรุงราชคฤห์ในประเทศอินเดียลูกหนึ่ง ชื่อว่าเขาภิษณภูฏ ฟังแล้วสะเทือนใจคล้าย ๆ

กับว่าได้ไปยังนครราชคฤห์ อันเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปของพระพุทธรองค์ครั้งปฐมโพธิกาลโน้น) (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 22)

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องเล่าถึงความศักดิ์สิทธิ์ในแง่มุมอื่นๆ อีกตามที่หลวงพ่อบันทึกได้เป็นผู้เล่าเอาไว้ดังนี้ (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 25 - 26)

“ในประมาณปี พ.ศ. 2523 มีหญิงสาววัยรุ่นมาจาก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ท่านหนึ่ง ร่างกายชะโอดชะงักอ่อนแอ ไม่เคารพบูชาสถาน เหยียบย่างไปทั้งรองเท้า ไม่ถอดรองเท้า ขณะนั้นเองเทวดาที่รักษาพระบาทที่บันดาลให้มีลมพัดอย่างแรงพัดเอาร่างของนางที่อรรห เกือบหะละถึวปลิวคว้าง นางทรงตัวไม่อยู่ไปชนเอาหินสลบไปเหมือนกันเฉชะบุญคุณะกรรมการพระบาทรับเอาไว้ทัน ทุกคนอย่าได้ประมาณ ในเมื่อมีโอกาสขึ้นไปแล้วอย่าปลั่งเปลอ จงถอดหมวกถอดรองเท้าก่อนเคารพบ้น้อมกราบไหว้ นมัสการบูชาสถานอย่าให้รุกขเทวดาท่าน โกรธ บันดาลอาจถึงแก่ชีวิต ปลิดสังขารมรณา ขึ้น ไปแล้วจงทำแต่ความดีทั้งกายและใจและจิตส่งกระแสดิจไปยังพระพุทธรองค์อุปมาเหมือนท่านยังทรงชีวิตประทับอยู่ต่อหน้าพวกเรา เห็นแต่รอยเท้า ยังฝ้าโสกิตจงอธิษฐานจิตขอให้ได้พบพระพุทธรองค์ เรื่องอธิษฐานในสมัยก่อนที่ท่านมีพระชนม์อยู่ ท่านได้ตรัสรู้เป็นสัมมาสัมโพธิญาณ หรือจะเรียกในบารมี 30 ทัศก็ได้ คือ อธิษฐานปารมี อธิษฐานอุปปารมี อธิษฐานปารมัตปารมี เรื่องราวของอธิษฐานนี้มีตัวอย่างมากมาย ฉะนั้นจิตอธิษฐานให้ดี ปราณาลิ่งที่ดีที่ชอบของเราตามความพอใจ ท่านกลับไปจะมีแต่ความปลอดภัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายและรุกขเทวดาที่รักษา รอยพระพุทธรบาทแห่งนี้ ก็จะอำนวยอวยพรให้ท่านได้รับแต่ความสุขความสมบูรณ์ พูนผลร่มเย็นเป็นสุขตลอดกาลทุกเมื่อ ตัวอย่างคนที่ขึ้นไปแล้วประกอบแต่คุณงามความดี ถึงแม้มีอุปัทวเหตุก็ไม่เป็นอันตราย ประมาณ 20 ปีล่วงมาแล้ว มีพระภิกษุรูปหนึ่งชื่อหลวงตามุกข์ ประจำอยู่วัดแก้วแกว ตำบลวังแฉ่ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีนี้เอง ได้ขึ้นไปนมัสการรอยพระพุทธรบาท พร้อมกับพุทธศาสนิกชนทั่วไป เผอิญเดินหลบหลีกสีกาหัดตกลงมาสูงประมาณ 10 วา เหมือนปาฏิหาริย์ ไม่มีอันตรายอะไรเลย”

ลิขสิทธิ์ของบทความวิทยาลัษณะการวิจัย

การขยายตัวของงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ ได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางในยุคของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ โดยเห็นได้จากคนมาร่วมงานขึ้นเขาจำนวนเป็นหลักแสน จนบางคนประมาณว่า มีคนมาร่วมงานนมัสการระหว่าง 5 - 7 แสนคน (วิชา วงศ์สารสิน. สัมภาษณ์. 2559) ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของงานนมัสการฯ ก็เนื่องมาจากในยุครัฐบาล

พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณมีคนสามารถหารายได้จากการเก็งกำไรขายที่ดินเป็นจำนวนมาก ดังนั้นคนเหล่านี้จึงได้มาร่วมงานนมัสการฯ เพื่อเป็นการทำบุญจากเงินที่ได้มา รวมถึงบางคนให้หลวงพ่เขียนช่วยเหยียบ โจนดโดยหวังว่าจะขายที่ดินได้ง่าย สัญลักษณ์ของการขยายตัวของงานนมัสการฯ ในช่วงรัฐบาลพลเอกชาติชาย ก็คือ การมีประเพณีใช้ดอกดาวเรืองขึ้นไปนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทการหลังไหลของคนมาร่วมงานเป็นหลักแสนในยุคนี้มีผลให้หลวงพ่เขียนต้องขยับเวลาของงานนมัสการขึ้นมาเป็นเวลา 1 เดือน และต่อมายังขยายเป็นเดือนครึ่ง จนในที่สุดก็ขยายเป็น 2 เดือนเหมือนดังเช่นทุกวันนี้ (วิชา วงศ์สารสิน ; พระปลัดพร้อม. สัมภาษณ์. 2559)

การขยายตัวของงานนมัสการรอยพระพุทธรูปบาท ทำให้ประชาชนต่างจังหวัดอพยพมาอาศัยทำกินในเขตท้องที่ภูเขาภิษณภูจำนวนมาก จนกระทั่ง ในปี พ.ศ. 2538 กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย จึงได้แบ่งส่วนราชการออกจากอำเภอมะขาม โดยใช้ชื่อว่าอำเภอภูเขาภิษณภูตามชื่อรอยพระบาทที่หลวงพ่เขียนตั้งเอาไว้ ดังนั้นในเวลาต่อมาหลวงพ่เขียนก็ได้รับฉายาว่าเทพเจ้าแห่งภูเขาภิษณภู เพราะศรัทธาสาธุชนหลังไหลกันมานมัสการรอยพระพุทธรูปบาทและกราบไหว้ท่านเป็นจำนวนมาก (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 34) ดังคำกล่าวของหลวงพ่เขียนที่ว่า

“พระบาทแห่งนี้ทำไมจึงเรียกว่า "ภูเขาภิษณภู" ที่เรียกเช่นนี้ก็เพราะมีชื่อเขาในกรุงราชคฤห์ในประเทศอินเดียลูกหนึ่ง ชื่อว่าภูเขาภิษณภู ฟังแล้วสะท้อนใจคล้าย ๆ กับว่า ได้ไปยังนครราชคฤห์ อันเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศาสนาของพระพุทธองค์ครั้งปฐมโพธิกาลโน้น” (พระครูธรรมสรคุณ. ม.ป.ป. : 22)

เมื่อการจัดงานดำเนินมาถึง ปี พ.ศ. 2550 ด้วยอิทธิพลของความเจริญด้านต่าง ๆ เป็นเหตุผลสำคัญทำให้หลวงพ่เขียนได้เริ่มขยายกิจกรรมทางศาสนาระหว่างเดินขึ้นเขาในงานนมัสการรอยพระพุทธรูปบาท โดยจัดทำเป็นลานบุญระหว่างทาง 5 จุดด้วยกัน คือ ลานพระสิวลี เนินพระเมตตา จุดประสูติสุวรรณรงค์ ลานพระบาท และลานพระอินทร์ หลวงพ่เขียนได้มอบหมายให้วัดต่าง ๆ ที่ร่วมการจัดงานเป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ แต่ต่อมาบางวัดที่รับผิดชอบในบางพื้นที่ก็จะจัดสร้างวัดมุงกลเพื่อหารายได้จากการทำบุญ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้ทำงานใกล้ชิดที่หลวงพ่เห็นว่าไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของหลวงพ่ เนื่องจากไม่มีเป้าหมายที่จะทำธุรกิจแต่เพียงมองในเรื่องการทำบุญมากกว่า ตามคำที่หลวงพ่ชอบใช้ว่า “ทฤษฎีขาดทุน คือ กำไร” (ทองเลื่อน ทองคำ และชาวบ้าน. สัมภาษณ์. 2558)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2554 ต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2558 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการงานนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏขึ้นหลายประการ เริ่มจากการที่ท่านพ่อเขียนได้ทำข้อตกลงกับกรมอุทยานแห่งชาติฯ ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรดูแลที่พักระหว่างวัดกะทิงบนยอดเขาสำหรับไว้จัดงานระหว่าง พ.ศ. 2554 - พ.ศ. 2558 ท่านพ่อเขียนได้ทำข้อตกลงกับกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรดูแลที่พักระหว่างวัดกะทิงบนยอดเขาสำหรับไว้จัดงานระหว่าง พ.ศ. 2554 จนถึง พ.ศ. 2558 และอาจมีการทำข้อตกลงต่อเป็นช่วง ๆ ไป (กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2554 : 25) ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 ท่านพ่อเขียนมรณภาพลง พระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสบริหารจัดการวัดต่อไป (เจ้าคณะตำบลพลวง. คำสั่ง. 2557)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและการเมืองที่มีผลต่อความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

การศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏ มีข้อค้นพบว่าในวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2555 ท่านพ่อเขียนได้มรณภาพลง พระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสบริหารจัดการวัดต่อไป (คำสั่งเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี. 2555) ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อพระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ได้สั่งปลด นาย ข (นามสมมุติ) ไวยาวัจกร ผู้ซึ่งดูแลเรื่องการเงินของวัดตั้งแต่สมัยหลวงพ่เขียนยังมีชีวิตอยู่

การปลดนาย ข (นามสมมุติ) ออกจากตำแหน่งไวยาวัจกรของวัดกะทิง มีสาเหตุมาจากในอดีตที่นาย ข (นามสมมุติ) ได้เคยไปฟ้องท่านพ่อเขียนเกี่ยวกับการทำงานของพระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ในสมัยที่ยังเคยช่วยงาน นมัสการฯ บนเขาคิชฌกูฏ แต่พระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) มีปัญหาเรื่องความไม่โปร่งใสเกี่ยวกับการเงิน ทำให้หลวงพ่เขียนไม่ไว้ใจให้พระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ทำงานเกี่ยวข้องกับงานนมัสการฯ อีกต่อไป ดังนั้น เมื่อกลับมาเป็นเจ้าอาวาสวัดกะทิง พระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) จึงได้ถือโอกาสปลดนาย ข (นามสมมุติ) ออกจากตำแหน่งไวยาวัจกรวัดกะทิง (พระปลัดพร้อม. สัมภาษณ์. 2559)

ผลการปลดนาย ข (นามสมมุติ) จากไวยาวัจกรวัดกะทิงได้มีผลในเวลาต่อมา ก็คือนาย ข (นามสมมุติ) ได้ทำหนังสือถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร้องเรียนพระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ว่าประพฤติตนไม่สมควรแก่สมณวิสัยหลายประการดังนี้ (วิชา วงศ์สารสิน. สัมภาษณ์ 2559)

1. เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 ขณะผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดจันทเขลม ได้ลงนามในฐานะประธานที่พักระหว่างวัดพระครูธรรมสรคุณ อดีตเจ้าอาวาสวัดกะทิง ในเอกสารบันทึก

การวัดแนวเขตโดยไม่มีอำนาจ จึงมีเหตุน่าเชื่อว่าไม่มีการรังวัดจริง และแจ้งจำนวนพระภิกษุอยู่จำพรรษาที่พัทธสงฆ์วัดกะทิงเป็นเท็จตามโครงการพุทธอุทยาน เพราะในระหว่างไม่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษาจริง เป็นการแจ้งความเท็จต่อเจ้าหน้าที่พนักงานป่าไม้

2. เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2555 ผู้ถูกร้องในนามผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดกะทิง ได้เงินวัดกะทิง ไปซื้อสลากออมทรัพย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเขาคิชฌกูฏ จำนวน 140,000 หน่วย ๆ ละ 500 บาท รวมเป็นจำนวนเงิน 70,000,000 บาท (เจ็ดสิบล้านบาท)

3. เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2556 ผู้ถูกร้องได้นำเงินวัดกะทิง จำนวน 25 ล้านบาท ไปซื้อที่ดินจำนวน 5 แปลง ในนามของตน จึงขอให้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของวัดกะทิงและการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของผู้ถูกร้อง

ในการเตรียมจัดงานนมัสการฯ ประจำปี พ.ศ. 2556 ในขณะที่วัดกะทิงกำลังเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร วัสดุสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภค การจัดทำประชาสัมพันธ์ รวมถึงการเตรียมงานบนเขาคิชฌกูฏก็มีหนังสือจากกรมอุทยานแห่งชาติฯ ขอให้วัดกะทิงยุติการดำเนินงานทั้งหมดไว้ก่อน หนังสือกรมอุทยานแห่งชาติฯ ดังกล่าว เป็นผลมาจากการจัดประชุมจัดงานนมัสการฯ ของฝ่ายที่ไม่ใช่วัดกะทิง ที่วัดไผ่ล้อมอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยมีฝ่ายปกครอง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ตำรวจ และทหารเข้าร่วมประชุมด้วย ที่ประชุมมีข้อเสนอให้คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีเป็นเจ้าภาพในการจัดงานไปก่อน คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีจึงมอบให้มูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์ เป็นผู้จัดงานนมัสการรอยพระพุทธบาทแทนวัดกะทิง โดยครอบครัววงษ์สารสิน อยู่เบื้องหลังในการขับเคลื่อน ดึงมูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์ เนื่องจากครอบครัววงษ์สารสิน ได้เชื่อมร้อยเครือข่ายกับมูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์ ตั้งแต่สมัยที่ครอบครัววงษ์สารสินมาช่วยงานของหลวงพ่อเขียน ในการเตรียมจัดงานนมัสการฯ ประจำปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่วัดกะทิงกำลังเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร วัสดุสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภค การจัดทำประชาสัมพันธ์ รวมถึงการเตรียมงานบนเขาคิชฌกูฏก็มีหนังสือจากกรมอุทยานแห่งชาติฯ ขอให้วัดกะทิงยุติการดำเนินงานทั้งหมดไว้ก่อน ดังนั้น กรมอุทยานแห่งชาติฯ จึงได้มีหนังสือมาถึงวัดกะทิง แจ้งว่าให้มูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์ เป็นผู้จัดงานหลักแทนวัดกะทิง โดยแต่งตั้งให้พระครูวิโรจน์ธรรมานุกูล เจ้าอาวาสวัดกะทิง เป็นรองประธานกรรมการจัดงานแต่เพียงในนาม (องค์กรผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถื่น และผู้นำภาคประชาชนของอำเภอเขาคิชฌกูฏ. 2557 : 2)

การที่คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีได้ร่วมกับมูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดงานนมัสการฯ แทนที่วัดกะทิง ซึ่งนำโดยหลวงพ่อเขียน ทำให้พบว่ามียารายได้ที่เกิดขึ้นจากการจัดงานนมัสการฯ ทั้งสิ้นประมาณ 58 ล้านบาท โดยนำไปจัดตั้งเป็นกองทุนต่าง ๆ ไว้จำนวน 11 กองทุน (คณะสงฆ์บริหารพุทธบาทจันทบุรี. ม.ป.ป. : 3) เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตจะพบว่าการบริหาร

รายได้จากการจัดงานนมัสการฯ จะขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของหลวงพ่อเขียน ผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ทำงานกับหลวงพ่อเขียนได้ให้ข้อมูลว่า หลวงพ่อเขียนจะใช้จ่ายรายได้จากการจัดงานในงาน สาธารณประโยชน์ เช่น การสร้างวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ การสร้างโรงเรียนในจังหวัดต่างๆ รวมถึง ในประเทศกัมพูชาและลาว การสนับสนุนด้านการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการจ้างครูผู้สอน การให้ ทุนการศึกษาและการสร้างหอสมุด นอกจากนี้ ยังมีการบริจาคเงินให้แก่สมเด็จพระรัตนราชสุดาฯ ด้วย เป็นต้น (ทองเลื่อน ทองคำ, สัมภาษณ์, 2558 - 2559)

ต่อมาในเดือนเมษายน พ.ศ. 2556 วัดกะทิงได้เคลื่อนไหวก่อสร้างวิหารเป็นเจ้าภาพ หลักจากกรมอุทยานแห่งชาติฯ โดยอ้างว่าวัดกะทิงเป็นผู้ดูแลพื้นที่ 15 ไร่ที่ใช้ในการจัดงานมาตั้งแต่ อดีต ตามข้อตกลงระหว่างหลวงพ่อเขียนกับกรมอุทยานแห่งชาติ เมื่อปีพ.ศ. 2554 การเรียกร้อง ดังกล่าวของวัดกะทิงก่อรูปจากเหตุการณ์เมื่อปลายปี พ.ศ. 2555 ใกล้จะมีการจัดงานนมัสการ ในปีพ.ศ. 2556 กล่าวคือ วัดกะทิงได้รับการประสานงานจากสำนักบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 อำเภอสรรพยาว่าจะขอเข้าตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการพุทธอุทยาน ในฐานะที่วัดกะทิง เป็นผู้ดูแลที่พักรักษาในเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ และโครงการพุทธอุทยานหลวงพ่อเขียนได้ ดำเนินมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 และจะสิ้นสุดโครงการในปี พ.ศ. 2558 การอ้างโครงการพุทธอุทยาน ทำให้วัดกะทิงจึงสามารถนำมาใช้เพื่อเคลื่อนไหวก่อสร้างวิหารเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดงานได้ ดังนั้น เมื่องานนมัสการฯ ในปี พ.ศ. 2556 สิ้นสุดลง วัดกะทิงจึงได้ทำหนังสือสอบถามไปยังสำนักบริหาร จัดการพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 อำเภอสรรพยาเกี่ยวกับสิทธิตามโครงการพุทธอุทยาน โดยอาศัยเครือข่าย ของลูกศิษย์ของหลวงพ่อเขียนที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานดังกล่าว สำนักบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ ที่ 2 ได้ตอบหนังสือว่าวัดกะทิงในฐานะผู้ดูแลที่พักรักษาบนเขาคิชฌกูฏ เป็นผู้ที่สามารถเข้าไปใช้ ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม กิจกรรมทางศาสนา บรรดา อาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ให้วัดกะทิงเป็นผู้ดูแลและใช้ประโยชน์ แต่เรื่องการจัดงาน นมัสการฯ นั้นเป็นเรื่องที่วัดกะทิงจะต้องทำโครงการขออนุมัติต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติต่อไป (คณะสงฆ์บริหารพุทธบาทจันทบุรี, ม.ป.ป. : 3)

ในท่วงทำนองเดียวกัน เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2556 วัดกะทิงได้นำเสนอโครงการ จัดงานเทศกาลนมัสการฯ ประจำปี พ.ศ. 2557 ผ่านอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏและสำนักบริหาร จัดการพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 อำเภอสรรพยา เพื่อเสนอต่อไปยังอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ แต่ในอีก 2 วันต่อมา คือในวันที่ 26 กันยายน 2557 มูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์ ก็ได้ทำหนังสือขออนุญาตจัดงาน นมัสการฯ ประจำปี พ.ศ. 2557 ส่งให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติฯ เช่นเดียวกัน ปรากฏว่าอธิบดีฯ อนุมัติให้มูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์เป็นผู้ได้รับอนุญาตทันทีภายในวันที่ 26 กันยายนดังกล่าว ระเบียบ โครงการของวัดกะทิงโดยอ้างว่า ได้อนุมัติให้มูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์ไปแล้ว ดังนั้นวัดกะทิงจึงได้

ทำเรื่องร้องเรียนไปยังสำนักราชเลขาธิการ ให้พิจารณาว่ามูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์มีความเหมาะสมที่จะมาดำเนินการเกี่ยวกับการจัดงานนมัสการฯ หรือไม่ อย่างไร สำนักราชเลขาธิการจึงได้มีหนังสือลงวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ไปยังกระทรวงมหาดไทย กรมอุทยานแห่งชาติฯ สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีและจังหวัดจันทบุรี โดยขอให้มีการพิจารณาด้วยความระมัดระวังมิให้เสื่อมเสียมายังสถาบันพระมหากษัตริย์ดังมีเนื้อหาว่า (สำนักราชเลขาธิการ. คำสั่ง. 2556)

ในการแสดงความคิดเห็นของสำนักราชเลขาธิการพิจารณาแล้ว เห็นว่า ประเพณีดังกล่าวมีพุทธศาสนิกชนและที่พักสงฆ์วัดกะทิง ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นงานประเพณีที่ดำรงเป็นประจำทุกปี การที่มีองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แอบอ้างโครงการ “หนึ่งใจ ... ให้ธรรมะ” ซึ่งเป็นโครงการพระคาร์ดินัลนำความเสื่อมเสียมาสู่สถาบันพระมหากษัตริย์และทำให้ประชาชนเข้าใจคลาดเคลื่อน อาจก่อให้เกิดความสับสนได้ ในหลักการจึงความใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่งในการพิจารณาว่าสมควรจะอนุญาตหรือไม่

ในปี พ.ศ. 2557 กรมอุทยานแห่งชาติฯ และทางจังหวัดจันทบุรี ได้จัดการประชุมหารือ 5 ฝ่าย ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติฯ จังหวัดจันทบุรี วัดกะทิง มูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์และคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี นอกจากนี้กรมอุทยานแห่งชาติฯ ยังได้เรียกประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับคำขอการเป็นเจ้าภาพจัดงานของมูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์ ที่แต่ประชุมเห็นว่าภาพพจน์ของมูลนิธิฯ ไม่เหมาะสมที่จะเป็นเจ้าภาพจัดงานได้ จึงขอให้มูลนิธิเคิลออฟไลฟ์ไม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเป็นเจ้าภาพ เมื่อมูลนิธิฯ ต้องถอนตัวจากการเป็นเจ้าภาพจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปทางกรมอุทยานแห่งชาติฯ จึงอนุญาตให้ทางจังหวัดจันทบุรีเป็นผู้จัดงานนมัสการฯ ประจำปี พ.ศ. 2557 โดยคณะสงฆ์เป็นผู้ควบคุมเงินรายได้จากการจัดงาน (นายกอ นามสมมุติ. สัมภาษณ์. 2559)

วัดกะทิงโดยการนำของพระอาจารย์เงาะได้พยายามเรียกร้องสิทธิในการจัดงานนมัสการฯ ในปีพ.ศ. 2558 โดยเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 วัดกะทิงได้จัดทำโครงการเพื่อขอจัดกิจกรรมต่างๆ 5 กิจกรรม รวมถึงงานนมัสการฯ ประจำปี พ.ศ. 2558 ต่อกรมอุทยานฯ นอกจากนั้น ยังมีกิจกรรมอบรมเยาวชนมัคคุเทศน์ การจัดทัศนศึกษาดูงานของเจ้าหน้าที่ การจัดการเรื่องขยะ รวมถึงการจัดสวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติและจัดตั้งกองทุนรักษาอุทยานแห่งชาติ โดยเริ่มต้นในเดือนเมษายน พ.ศ. 2558 จำนวน 1 ล้านบาทและเพิ่มพูนในปีต่อไป กรมอุทยานแห่งชาติฯ มีหนังสือที่ ทส 0910.505/12884 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 อนุญาตให้วัดกะทิงและวัดต่างๆ ในพื้นที่ร่วมกันจัดงานนมัสการฯ ระหว่างวันที่ 9 มกราคม - 20 มีนาคม พ.ศ. 2558 (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. คำสั่ง. 2557)

ในระหว่างที่วัดกะทิงดำเนินการขออนุญาตจัดงานนมัสการฯ จนถึงการได้รับอนุญาตจากกรมอุทยานแห่งชาติ ปรากฏว่าทางเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี ได้มีคำสั่งที่ 47/2557 แต่งตั้งคณะผู้ปฏิบัติ

หน้าที่แทนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะดำเนินการก่อน-หลังจัดงานมหกรรม ประเพณีมัสการรอยพระพุทธบาทพลวง โดยให้ปฏิบัติหน้าที่คราวละ 2 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2557 - วันที่ 30 มิถุนายน 2559 คำสั่งดังกล่าวลงวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งมีผู้ให้ข้อสังเกตว่า อาจมีการทำย้อนหลังเมื่อทราบว่าวัดกะทิงได้รับอนุญาตจากกรมอุทยานแห่งชาติฯ ให้จัดงานแล้ว

ยิ่งไปกว่านั้นยังพบอีกว่าเจ้าอาวาสวัดพลวงได้เสนอขออนุญาตจัดงานมหกรรมประเพณี มัสการรอยพระพุทธบาทพลวงประจำปี พ.ศ. 2558 ครั้งที่ 2 ผ่านเจ้าคณะตำบลพลวงและ เจ้าคณะอำเภอคิชฌกูฏ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ด้วย ดังนั้น ในวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรีและเจ้าคณะภาคจึงได้เห็นสมควรให้จัดงานได้ โดยเจ้าคณะภาคได้เสนอ รายงานไปยังเจ้าคณะใหญ่ หนกลาง ดังนั้นในวันที่ 23 กรกฎาคม เจ้าคณะใหญ่หนกลางจึงมีคำสั่ง อนุญาตให้จัดงานซ้อนกับการอนุญาตของกรมอุทยานแห่งชาติฯ ที่ให้วัดกะทิงเป็นเจ้าภาพหลัก ในการจัดงาน

พระครูวิโรจน์ธรรมานุกูลเจ้าอาวาสวัดกะทิงได้ออกหนังสือเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาประชุม บริกษาหารือเรื่องการจัดงานประเพณีมัสการฯ ประจำปีพ.ศ. 2558 โดยทำหนังสือถึงวัดต่าง ๆ ในและนอกพื้นที่อำเภอ ทหาร หน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นรวมถึง คิวรถและกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าด้วย ต่อมาในวันที่ 11 กันยายน คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีได้ทำหนังสือ ถึงเจ้าอาวาสวัดกะทิงและผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิเสธการเข้าร่วมประชุมบริกษาหารือดังกล่าว โดยอ้างว่า การได้รับอนุญาตจัดงานจากกรมอุทยานแห่งชาติฯ ของวัดกะทิงนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ตามประเพณี เนื่องจากนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการจัดงานดังกล่าว เป็นการจัดงานในรูปแบบ คณะสงฆ์ โดยมีเจ้าคณะจังหวัดหรือเจ้าคณะอำเภอเป็นประธานจัดงานหรือใช้ที่ประชุมพระสังฆาธิการ ในการเลือกประธานดำเนินการ อีกทั้งยังได้มีคำสั่งของเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรีที่ จจ.47/2557 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีปฏิบัติหน้าที่ ดำเนินงานก่อน-หลัง งานมหกรรมประเพณีแห่งการจัดงานนมาสการรอยพระพุทธบาทพลวง อันเป็นคำสั่งผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น กฎระเบียบ และข้อบังคับของมหาเถรสมาคมแล้ว (เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี. คำสั่ง. 2557)

เมื่อหันไปพิจารณาผลการประชุมร่วมเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2557 ในที่ประชุม ทางกรมอุทยานฯ ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปชี้แจงต่อที่ประชุม ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรีว่าสิทธิในการจัดงานเป็นของวัดกะทิงและวัดต่าง ๆ โดยมีวัดกะทิงเป็นเจ้าภาพหลัก และให้เชิญวัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดงานมาร่วมดำเนินการด้วย หากจำนวนวัดที่เข้าร่วมไม่เพียงพอ

ก็สามารถไปเชิญวัดอื่น ๆ ได้ แต่จะตัดวัดกะทิงไม่ให้เข้าร่วมมิได้ (คณะสงฆ์บริหารพุทธบาท จันทบุรี. ม.ป.ป. : 6)

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเพื่อสร้างความชอบธรรมในการเป็นเจ้าภาพจัดงานนมัสการ รอยพระพุทธบาทเขาคิชฌกูฏ วัดกะทิงได้มีการตั้งเอาสมาคมตำรวจมาทำบันทึกข้อตกลง เพื่อช่วย ในการจัดงานนมัสการฯ ร่วมกัน สมาคมตำรวจโดยพลตำรวจเอกสุวรรณ สุวรรณเวโช นายก สมาคมตำรวจ ได้ทำหนังสือถึงอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติฯ ขอใช้พื้นที่ที่พักสงฆ์วัดกะทิง ที่ลาน พระบาทเขาคิชฌกูฏ โดยให้เหตุผลว่าเป็นโครงการเทิดพระเกียรติ 5 ธันวาคมหาราช ประจำปี พ.ศ. 2557 ด้วยการจัดการบวชชีพรามณ์ การถือศีลปฏิบัติธรรม การสวดมนต์ข้ามปีเพื่อถวายเป็น พระราชกุศลแด่องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาประจำปี พ.ศ.2557ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2557 - วันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2557 (หนังสือราชการ ที่ สตร. 210/2557)

ในท่วงทำนองเดียวกันความขัดแย้งที่เริ่มก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2556 คณะสงฆ์ จังหวัดจันทบุรีมอบให้มูลนิธิมิราเกิดออฟไลฟ์ เป็นผู้จัดการงานนมัสการรอยพระพุทธบาทแทน วัดกะทิง เป็นเหตุให้วัดกะทิงต้องเรียกร้องสิทธิจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (วัดกะทิง. หนังสือราชการ. 2556)

ในปี พ.ศ. 2557 สิทธิการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธบาทก็ตกเป็นของจังหวัดจันทบุรี ร่วมกับคณะสงฆ์ ชาวบ้านและวัดกะทิงจึงพยายามเรียกร้องทวงถามเพื่อให้มีสิทธิจัดงานจนได้รับ สิทธิเป็นเจ้าภาพใหญ่บริหารการจัดงานในปี พ.ศ. 2558 ต่อไป

เมื่อใกล้ฤดูเปิดงาน พระสังฆาธิการผู้ปกครองคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีสั่งปลดพระครู วิโรจน์ธรรมานุกูลให้พ้นจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดกะทิง ด้วยเหตุหย่อนความสามารถ (เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี. คำสั่ง. 2557) เบื้องหลังของการปลดพระอาจารย์เงาะด้วยเหตุหย่อน ความสามารถนั้น เกิดจากการให้การของพระอาจารย์เงาะต่อคณะกรรมการสอบสวนการร้องเรียน เจ้าอาวาสวัดกะทิง ดังนี้

1. เรื่องการแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ว่าเป็นผู้นำสำรวจวัดหมายแนวเขตอุทยานบน เขาคิชฌกูฏ พระอาจารย์เงาะได้ให้การต่อคณะกรรมการสอบสวนว่า เจ้าหน้าที่ผู้ทำการสำรวจวัด ได้ไปจัดทำรังวัดเสร็จแล้วจึงนำเอกสารมาให้ลงนามโดยที่พระอาจารย์เงาะ ไม่ได้นำสำรวจวัด ด้วยตนเอง คณะกรรมการสอบสวนวินิจฉัยว่าพระอาจารย์เงาะมีความผิดจริงเนื่องจากการลงนาม ภายหลังโดยไม่ตรวจสอบทันทีที่ใช้งานจริง อันเป็นเหตุที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นจริง ทำให้ เกิดความเสียหายแก่คณะสงฆ์และบุคคลทั่วไป และเป็นการแจ้งความเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

2. เรื่องการแจ้งจำนวนพระภิกษุที่อยู่จำพรรษาบนเขาพระบาทตามโครงการพุทธอุทยาน พระอาจารย์เงาะได้ให้คำตอบว่าเป็นการเข้าใจผิดที่คิดว่าเป็นพระภิกษุที่จำพรรษาในวัดกะทิงข้างล่าง จึงได้กรอกแบบผิดตามผลปฏิบัติงานในโครงการพุทธอุทยานในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 คณะกรรมการสอบสวนมีคำวินิจฉัยว่าพระอาจารย์เงาะมีความผิดจริงที่บันทึกรายงานเอกสารเท็จแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งที่ในความเป็นจริงไม่มีพระภิกษุและแม่ชีอยู่จำพรรษาบนที่พัทสงฆ์บนเขาคิชฌกูฏ

3. พระอาจารย์เงาะได้ยอมรับว่าได้นำเงินวัดกะทิงไปจัดซื้อสลากออมทรัพย์ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเขาคิชฌกูฏ จำนวน 140,000 หน่วยๆ ละ 500 บาท เป็นเงิน 70 ล้านบาท ในนามของวัดกะทิงจริง พร้อมแนบเอกสารการการซื้อขายสลากออกเงินให้คณะกรรมการการสอบสวน ดังนั้นคณะกรรมการจึงวินิจฉัยว่าเป็นการใช้เงินเกินอำนาจหน้าที่ของผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสโยกย้ายเงินเกินอำนาจหน้าที่เป็นการเก็บรักษาเพื่อหวังผลตอบแทน

4. เรื่องการนำเงินวัดกะทิงจำนวน 25 ล้านบาท ไปซื้อที่ดินจำนวน 4 แปลง ในนามของพระอาจารย์เงาะเอง พระอาจารย์เงาะได้ยอมรับว่าทำจริงโดยอ้างเหตุผลเพื่อความสะดวกในการทำนิติกรรมโอนที่ดิน และกำลังดำเนินการจะโอนที่ดินทั้งหมดให้เป็นที่ดินสงฆ์ของวัดกะทิง คณะกรรมการสอบสวนมีคำวินิจฉัยว่าพระอาจารย์เงาะผิดจริง เพราะเป็นการยกยอกทรัพย์ในการนำเงินศาสนสมบัติของวัดไปจัดซื้อที่ดินที่ไม่มีแนวเขตติดกับวัดเดิมและระบุดงนามโอนเป็นชื่อของตน จึงมีความผิดฐานละเมิดจริยาพระสังฆาธิการอย่างร้ายแรงตามกฎหมายอาญา

เมื่อใกล้ฤดูเปิดงาน พระสังฆาธิการผู้ปกครองคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีตั้งปลัดพระครูวิโรจน์ธรรมานุกุลให้พ้นจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดกะทิง ด้วยเหตุหย่อนความสามารถ โดยให้เจ้าคณะตำบลพลวงแต่งตั้งพระครูปริยัติธรรมานุสิฐ เจ้าอาวาสวัดใหม่ อำเภอเมือง เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดกะทิง อำเภอเขาคิชฌกูฏ

ในขณะที่การใช้กลไกของคณะสงฆ์เข้าจัดการก็เป็นไปอย่างเข้มข้น เมื่อเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรีมีหนังสือถึงเจ้าคณะอำเภอเขาคิชฌกูฏ ให้ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนพระครูวิโรจน์ธรรมานุกุล (พระอาจารย์เงาะ) ซึ่งเป็นเรื่องเดิมที่มีมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 เมื่อใกล้ฤดูเปิดงานนมัสการฯ พบว่า หลังจากที่พระอาจารย์เงาะในฐานะเจ้าอาวาสวัดกะทิงไม่ให้ความร่วมมือกับคณะสงฆ์จังหวัดในการให้ยืมข้าวของสำหรับการจัดงาน ดังนั้น สังฆาธิการผู้ปกครองคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีจึงได้ตั้งปลัดพระครูวิโรจน์ธรรมานุกุล (พระอาจารย์เงาะ) ให้พ้นจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดกะทิง โดยอ้างผลตรวจสอบเรื่องร้องเรียน เหตุหย่อนความสามารถไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้หากให้ดำรงตำแหน่งต่อไปจะยังให้เกิดความเสียหายแก่พระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ โดยให้เจ้าคณะตำบลพลวงแต่งตั้งพระครูปริยัติธรรมานุสิฐ เจ้าอาวาสวัดใหม่ อำเภอเมือง เป็นผู้รักษาการแทน

เจ้าอาวาสวัดกะทิง อำเภอเขาคิชฌกูฏ (เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี. คำสั่ง. 2557 ; เจ้าคณะตำบลพลวง. คำสั่ง. 2557) การปลดพระอาจารย์เงาะได้ก่อให้เกิดการประท้วงจากพระและฆราวาสของวัดกะทิง การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เช่น กรณีที่พุทธะอิสระ เจ้าอาวาสวัดอ้น้อย จังหวัดนครปฐม ได้เขียนลงเฟซบุ๊กเรียกร้องให้กรมวนอุทยานแห่งชาติ เข้ายึดคืนงานนมัสการรอยพระพุทธรูป โดยอ้างว่าในอดีตผลประโยชน์นับร้อยล้านในแต่ละปี ตกเป็นของบางคนและเครือข่าย ต่อมาเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2557 กลุ่มชาวบ้านวัดกะทิง มายื่นหนังสือต่อเจ้าคณะจังหวัดขอให้ระงับการปลดพระครูวิโรจน์ออกจากเจ้าอาวาสวัดกะทิง และเจ้าคณะตำบลชากไท

ในเวลาต่อมาไม่นานพระครูประดิษฐ์ ศาสนการ ได้ออกหนังสือในฐานะประธานดำเนินงาน ประเพณีนมัสการรอยพระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏถึงพลตำรวจเอกสุวรรณ สุวรรณเวโซ นายกษมาคม ตำรวจ ซึ่งแจ้งถึงข้อขัดข้องในการขอใช้สถานที่ลานพระบาทเขาคิชฌกูฏ ในการจัดปฏิบัติธรรม เฉลิมพระเกียรติเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ระหว่างวันที่ 3 ธันวาคม 2557 - 5 มกราคม 2558 เนื่องจากคณะสงฆ์ต้องเตรียมสถานที่ในการจัดงานนมัสการฯ ระหว่างวันที่ 20 พฤศจิกายน 2557 - 4 มกราคม 2558 ขณะที่คณะสงฆ์วัดกะทิงเรียกร้องให้ เจ้าคณะตำบลพลวงแต่งตั้งภิกษุในวัดเป็นรักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดกะทิง เพื่อให้ถูกต้อง ตามกฎเถรสมาคม ปราบกฏการณ์นี้เกิดขึ้นพร้อมกับการที่คณะสงฆ์วัดกะทิงได้ทำหนังสือถึง หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ขอให้พระครูวิโรจน์ ธรรมานุกูล ได้กลับมาเป็นเจ้าอาวาสวัดกะทิง และเป็นประธานจัดงานรอยพระพุทธรูปในปีพ.ศ. 2558 นอกจากนี้ คณะสงฆ์วัดกะทิงยังได้ยื่น คำร้องอีกฉบับหนึ่งถึงเจ้าคณะอำเภอเขาคิชฌกูฏขอให้ลงโทษเจ้าคณะตำบลพลวง ละเมิดจริยบรรณ พระสังฆาธิการ ตามข้อ 52 แห่งกฎหมายเถรสมาคม ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ (หนังสือราชการ. 2557)

พระราชจันทโมลี เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี มีหนังสือให้พระครูวิโรจน์ ธรรมานุกูล ส่งมอบงานและทรัพย์สินของวัดกะทิงให้แก่พระครูปริยัติธรรมานุกูล ผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดกะทิง ภายในวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 และต่อมาในวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 พระครูปริยัติ ธรรมานุกูล เจ้าคณะอำเภอเขาคิชฌกูฏ ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดกะทิง ได้มีคำสั่งให้ พระครูวิโรจน์ ธรรมานุกูล ส่งมอบทรัพย์สินและเอกสารบัญชีต่าง ๆ ของวัดกะทิง โดยให้เดินทาง มามอบด้วยตนเองในวันศุกร์ที่ 28 พฤศจิกายน 2557 เวลา 9.00 น. ที่วัดบูรพาวิทยาราม ตำบลเขาหัว อำเภอท่าใหม่ ซึ่งเป็นวัดของเจ้าคณะจังหวัด แต่ต่อมาในวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 พระครูวิโรจน์ ธรรมานุกูล ได้ส่งหนังสือถึงเจ้าคณะจังหวัดและรักษาการเจ้าอาวาสวัดกะทิง

ว่าไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เนื่องจากคณะพระสังฆาธิการปกครองไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติสงฆ์และกฏมหาเถรสมาคม

ในขณะเดียวกันได้มีหนังสือคำสั่งของสมาคมตำรวจลงวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ลงนามพลตำรวจเอกสุวรรณ สุวรรณเวช นายกสมาคมตำรวจ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดทำกิจกรรมโครงการเทิดพระเกียรติ 5 ธันวาคมหาราช ประจำปี พ.ศ. 2557 ณ บริเวณลานพระบาทพลวง (เขาคิชฌกูฏ) โดยมีพระครูวิโรจน์ ธรรมานุกูล เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินการฝ่ายสงฆ์ มีกลุ่มที่ใช้ชื่อว่าเป็นผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่และภาคประชาชนในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ ได้ร่วมจัดทำบันทึกข้อตกลงเรียกร้องให้สิทธิแก่วัดกะทิงและวัดต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีความชอบธรรมในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏ โดยอ้างถึงเอกสารการอนุญาตของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ในขณะเดียวกันก็ชี้ให้เห็นว่าคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานนมัสการฯ แต่อย่างไร แต่ตั้งต้นดำเนินการจนก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ต่อมาในวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2557 กลุ่มผู้นำดังกล่าวก็ได้รวมตัวกันจัดตั้งโดยผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่และผู้นำภาคประชาชนของอำเภอเขาคิชฌกูฏขึ้นโดยมีนายพิณ มกรเพศ อดีตกำนันตำบลพลวงและอดีตนายกเทศมนตรีตำบลพลวงเป็นประธานกรรมการ

เมื่อหันไปพิจารณาบทบาทของกลุ่มผู้นำชุมชน มีกลุ่มที่ใช้ชื่อกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลในอำเภอเขาคิชฌกูฏ ได้ทำหนังสือถึงเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี ขอแสดงเจตนารมณ์ในการสนับสนุนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีเป็นผู้จัดการงานประเพณีนมัสการรอยพระพุทธรูปพลวง (เขาคิชฌกูฏ) โดยอ้างความชอบธรรมว่า (ทองเลื่อน ทองคำ, สัมภาษณ์. 2557) “คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีเป็นผู้จัดงานดังกล่าวขึ้นและทั้งยังเป็นผู้นำในการทำพิธีกรรมต่าง ๆ ในการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บริเวณรอยพระพุทธรูปพลวง (เขาคิชฌกูฏ) อันยึดถือเป็นประเพณีปฏิบัติที่สืบเนื่องกันมาจนถึงทุกวันนี้”

เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2557 คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีได้จัดประชุมในนามกองทุนนิธิพระพุทธรูปพลวง และมีมติยื่นยื่นมอบการจัดการงานนมัสการประเพณีนมัสการรอยพระพุทธรูปพลวง (เขาคิชฌกูฏ) ให้คณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี ดำเนินการก่อน-หลังจัดงานตามคำสั่งเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรีเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม เนื่องจากในที่ประชุมได้มีข้อเสนอของเจ้าอาวาสวัดในโครงการพุทธอุทยาน 8 วัด ขอเป็นผู้จัดงานแทนโดยเจ้าอาวาสทั้ง 8 ได้ร่วมประชุมกันเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายนที่ผ่านมาและตีความหนังสือของกรมอุทยานแห่งชาติลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 เรื่องอนุญาตให้วัดกะทิงและวัดต่าง ๆ ในพื้นที่ร่วมกันจัดงานประเพณีนมัสการฯ นั้นเห็นว่าวัดต่าง ๆ หมายถึง วัดในโครงการพุทธอุทยาน ซึ่งประกอบด้วย 8 วัด ได้แก่ วัดทุ่งดาอินทร์ วัดกะทิง วัดคลองเจริญ วัดตะเคียนทอง วัดทุ่งสะพาน วัดปึก วัดขุ่นและวัดน้ำซับตาพูด ขณะที่

อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏได้ออกหนังสือที่ ทส 0912.503/1111 ในนามของนายอนุภูถกิจ วิชกุล ทำหน้าที่หัวหน้าวนอุทยานฯ ขอให้ทุกฝ่ายชะลอการดำเนินการเตรียมการจัดงานประเพณีนมัสการ รอยพระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏ ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ เพื่อป้องกันปัญหาการ กระแทกกระทั้นระหว่าง 2 ฝ่ายที่อ้างเป็นผู้มีสิทธิแท้จริงในการจัดงาน ขณะนั้นพระครูพุทธรูป บริบาล ในนามประธานคิวง้างได้เรียกร้องให้เจ้าของคิวง้างและคณะกรรมการบริหารคิวง้าง ร่วมกับคณะสงฆ์ และพนักงานประมาณ 300 คน ไปชุมนุมแสดงจุดยืนคัดค้านการที่พระครู วิโรจน์ธรรมานุกูล อดีตเจ้าอาวาสวัดกะทิงได้ทำบันทึกข้อตกลง เพื่อมอบสิทธิในการจัด งานนมัสการฯ ให้กับ สมาคมตำรวจ ซึ่งถือว่าเป็นการผิดจารีตประเพณีการจัดงานที่เคย ปฏิบัติมา โดยให้ไปพร้อมกัน ณ จุดบริการป่ามะขามเวลา 07.30 น. วันที่ 28 ธันวาคม 2557 (หนังสือราชการ. 2557)

พระครูปริยัติธรรมมานุกูล ได้ออกประกาศในฐานะผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดกะทิง หลังจากการปลดพระอาจารย์เง่าว่ามีกลุ่มคนบางกลุ่มแอบอ้างว่าเป็นคนของวัดกะทิง ไปอ้างสิทธิ ในการเข้าครอบครองพื้นที่บนเขาคิชฌกูฏ ซึ่งเป็นการส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน ประเพณี นมัสการรอยพระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏ จึงถือว่าไม่ใช่ตัวแทนของวัดกะทิงและวัดจะพิจารณาดำเนินการ ลงโทษตามกฎหมายสืบไป ผลร้ายได้จากการจัดงานนมัสการฯ ในปีพ.ศ. 2558 พบว่ามีรายได้สุทธิ ถึงประมาณ 200 ล้านบาท

การประชุมครั้งที่ 1 ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม 2558 มีการประชุมตกลงอนุญาต เจ้าภาพจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏ เพราะทางคณะสงฆ์ได้ส่งเอกสารเสนอไปที่สำนักงานป่าไม้ เขตศรีราชา ชาววัดกะทิงได้ส่งเอกสารขอเป็นเจ้าภาพเช่นกัน จึงมีการนัดประชุมที่สำนักงานป่าไม้ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีผู้แทนคณะสงฆ์ ผู้แทนชาววัดกะทิง และผู้แทนป่าไม้เขต 2 ศรีราชา แต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้เพราะข้อขัดแย้งเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ของปีที่ผ่านมา

การประชุมครั้งที่ 2 ในเดือนมิถุนายน 2558 ที่สำนักงานป่าไม้เขต 2 ศรีราชา เพื่อหาทาง ออกร่วมกัน โดยมีผู้แทนคณะสงฆ์ ผู้แทนชาววัดกะทิง ผู้แทนอุทยานแห่งชาติ และมีหน่วยงาน สหประชาชาติ (UN) เข้าร่วมประชุมด้วย อ้างว่าเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ถิ่นธรรมชาติ กลับสู่ป่า) ได้ข้อสรุปว่าไม่ว่าฝ่ายใดได้เป็นเจ้าภาพ ต้องมีมาตรการให้ผู้แสวงบุญขึ้นไปนมัสการ รอยพระพุทธรูปได้ แต่ห้ามมิให้มีการขายสินค้าบนยอดเขา ในการประชุมครั้งนี้ยังไม่ได้ข้อยุติ เรื่องเจ้าภาพ แต่จัดให้มีการประชุมต่อเนื่องไปอีกทุกเดือน ทั้งคณะสงฆ์ และวัดกะทิงได้เสนอเรื่อง ไปถึงอธิบดีกรมป่าไม้ ในที่สุดอธิบดีกรมป่าไม้จะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด ซึ่งไม่ใช่การแก้ปัญหา ให้อยู่ดีลง สุดท้ายใกล้กำหนดเวลาเปิดงานตามประเพณี ป่าไม้ศรีราชามอบหมายให้ผู้ว่าราชการ

จังหวัดจันทบุรีเป็นผู้ดำเนินงาน จังหวัดจึงต้องอาศัย คสช.เข้าร่วมงานด้วย โดยให้คณะสงฆ์ตกลงยินยอมกับวัดกะทิง โดยมี คสช.ดำเนินการแทนจังหวัดทุกเรื่อง

เหตุการณ์ดำเนินมาถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 กรรมการและชาวบ้านวัดกะทิงส่งหนังสือไปที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีจึงเดินเรื่องเข้าหา คสช. บ้าง ทำให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้า คสช. ต้องกำชับเรื่องนี้ให้รองนายกและอธิบดีกรมป่าไม้เร่งแก้ปัญหา ในระหว่างรอการพิจารณาคัดเลือกเจ้าภาพจัดงาน ทั้งคณะสงฆ์และวัดกะทิงได้ยื่นเอกสารร้องทุกข์ไปตามหน่วยงานต่างๆ กระทั่งมาถึงวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2558 ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี นายสามารถ ลอยฟ้า เป็นประธานการประชุมการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทพลวง โดยมีพระศรีศาสน โมลี รองเจ้าคณะจังหวัดและเจ้าอาวาสวัดโค้งสนามเป่า รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าประชุมด้วย ที่ประชุมมีมติร่วมกันให้วัด 9 แห่งร่วมกันจัดงาน โดยทำหนังสือขออนุญาตใช้พื้นที่จากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติฯ และเปิดให้ขึ้นนมัสการตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ถึง 7 เมษายน 2558 ขณะที่สื่อสารมวลชนโดยหนังสือพิมพ์ซีทีวีได้นำเสนอข่าวว่าในปี พ.ศ. 2559 มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบจัดงานเป็นวัดทั้ง 9 แห่งในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ ในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏมีปรากฏการณ์ในเรื่องอำนาจและผลประโยชน์หลายประการด้วยกัน เช่น ความขัดแย้งจากการจัดคิวรถ รับ - ส่งขึ้นเขาคิชฌกูฏ ที่มีทั้งคิวที่อยู่วัดกะทิงและคิวที่อยู่วัดพลวง การแสวงหาผลประโยชน์ในกิจการต่างๆ ในงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ ไม่ว่าจะเป็น การถวายสังฆทาน การจัดผ้าป่าลอยฟ้า การจัดกองทุนผ้าป่าหิน ดิน ทราย กิจกรรมการแก้ปีชง ระวังชีวิต หรือแม้กระทั่งกิจกรรมการใส่บาตรพระประจำวันเป็นต้น ที่ปรากฏเหล่านี้ยังไม่รวมไปถึงปัจจัยที่นำมาซึ่งผลประโยชน์อื่น ๆ อีก อาทิ การจัดร้านค้าเป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประเด็นที่นำไปสู่ความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏทั้งสิ้น (เคลนิวิสต์. ออนไลน์. 2558)

เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้า คสช. มีคำสั่งที่เป็นเงื่อนไขชัดเจน เกี่ยวกับการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏว่า ถ้าทั้งสองฝ่ายไม่ปรองดอง ไม่สมานฉันท์ ไม่ร่วมกันทำงานก็จะไม่ให้มีการเปิดงานบนยอดเขาอีก โดยมอบให้สำนักงานป่าไม้ศรีราชาเขต 2 ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี และ มณฑลทหารบกที่ 19 เป็นผู้ประสานงานต่อมานายสมศักดิ์ ปะริสุทโธ เหมทานนท์ ผู้ว่าราชการจังหวัด พระผู้ใหญ่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแถลงสาเหตุการเลื่อนจัดงานจากวันที่ 8 กุมภาพันธ์เป็นวันที่ 16 กุมภาพันธ์ เนื่องจากสภาพอากาศแปรปรวน กระทบต่อเส้นทางรถขึ้นเขา (ซีทีวีนิวส์ 16 - 29 กุมภาพันธ์ 2559) มีการรายงานว่าในช่วงวันหยุด 3 วัน ดังกล่าวมีคนแห่ขึ้นไปบนเขาคิชฌกูฏจำนวนมากจนไม่สามารถเดินขึ้นไปตามทางที่เตรียมไว้ให้ แต่ต้องถัดเลาะไปตามป่าเขา ขณะที่สำนักงานจังหวัดจันทบุรี ได้สรุปจำนวน

นักแสวงบุญที่ขึ้นไปเขาคิชฌกูฏระหว่าง 16 กุมภาพันธ์ - 7 เมษายน 2559 มีทั้งสิ้น 1,238,244 คน (ซีดชาติทีวี. 2559. ออนไลน์)

ในการศึกษาถึงความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษามีข้อค้นพบว่า เกิดจากการแข่งขันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ใน 2 เรื่องใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ผลประโยชน์เกี่ยวกับการบริหารจัดการวินรถรับส่งขึ้น-ลงเขาคิชฌกูฏ
2. ผลประโยชน์เกี่ยวกับการแข่งขันการเป็นผู้ควบคุมดูแลกิจกรรมลานบุญ

ผลประโยชน์เกี่ยวกับการบริหารจัดการวินรถรับส่งขึ้น-ลงเขาคิชฌกูฏ

เราจะพบว่าจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการฯ นั้นมาจากเรื่องผลประโยชน์เกี่ยวกับคิวรถขึ้นเขาเป็นสาเหตุหลัก แต่เดิมนั้นการจัดคิวรถขึ้นเขาหลวงพอเขียนจะเป็นผู้จัดการโดยแบ่งออกเป็น 2 คิวใหญ่คือ “คิวบนอยู่ที่วัดกะทิง” มีผู้ใหญ่ทองเลื่อน ทองคำ ซึ่งเป็นน้องชายของหลวงพอเขียนเป็นผู้บริหาร อีกคิวหนึ่งเป็น “คิวล่างอยู่ที่วัดพลวง” จะมีนายสีน้ำเป็นผู้บริหาร หลักการพื้นฐานในการจัดคิวรถขึ้นเขานั้น หลวงพอเขียนได้จัดคิวให้กับคนที่มาช่วยงานนมัสการฯ เป็นสำคัญ นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นคิวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ป่าไม้ หรือเทศบาล ผู้ที่ได้รับคิวรถขึ้นเขาโดยเฉลี่ยแล้วจะมีเงินเหลือจากการให้บริการรถคันละประมาณแปดแสนบาท ดังนั้น จึงเป็นแหล่งผลประโยชน์ที่สำคัญสำหรับคนที่เกี่ยวข้องมีผู้กล่าวว่าในปัจจุบันมีรถที่อยู่ในคิวแต่เดิม 150 คัน โดยแบ่งคิวออกเป็นของวัดกะทิง 22 คัน วัดพลวง 120 คัน และป่าไม้อีก 5 คน ต่อมาได้มีรถเสริมเข้ามาอีก 150 คัน (ทองเลื่อน ทองคำ และชาวบ้าน. สัมภาษณ์. 2558)

การบริหารจัดการคิวรถรับ-ส่ง เขาคิชฌกูฏ พบว่าก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เป็นเจ้าของคิวอย่างน้อยปีละ 3 แสนบาทต่อคัน (วิชา วงศ์สารสิน. สัมภาษณ์. 2559) และเงินรายได้ของคิวรถจะต้องแบ่งให้เจ้าภาพในการจัดงานร้อยละ 25 (พระครูสุจิตกิตติวัฒน์ กิตติ สุจิตโต. สัมภาษณ์. 2559)

ผลประโยชน์เกี่ยวกับการแข่งขันการเป็นผู้ควบคุมดูแลกิจกรรมลานบุญ

หลังจากคำสั่งแต่งตั้งคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีได้จัดทำโครงการขออนุญาตจัดงานนมัสการพระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏประจำปี 2558 ระหว่างวันที่ 19 มกราคม ถึง 19 มีนาคม 2558 โครงการดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะสงฆ์ที่กำกับดูแลรับผิดชอบประจำลานบุญต่าง ๆ ระหว่างทางเดินขึ้นเขาคิชฌกูฏ ซึ่งมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ที่ได้จากการทำบุญที่ได้แต่ละลานบุญ ดังนี้ (คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี. ม.ป.ป. ; ทองเลื่อน ทองคำ. สัมภาษณ์. 2558)

1. จุดเจดีย์กลางเขาหรือจุดลานพระเจดีย์ อยู่ในความรับผิดชอบหลักของวัดขุนเช่นเดิม แต่ภายใต้คำสั่งของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี
2. จุดลานพระสิวลี แต่เดิมอยู่ในความรับผิดชอบของวัดกะทิง แต่ได้เปลี่ยนเป็นเจ้าอาวาสวัดท่าอุดมเป็นหัวหน้า ภายใต้คำสั่งของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี
3. จุดเนินพระเมตตา แต่เดิมอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของวัดกะทิง แต่ได้เปลี่ยนเป็นวัดเจ้าอาวาสวัดวังทองเป็นหัวหน้า ภายใต้คำสั่งของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี
4. จุดประตูลาวรรค์ แต่เดิมอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของวัดทุ่งสะพาน แต่ได้เปลี่ยนเป็นวัดเจ้าอาวาสวัดทุ่งสะพานเป็นหัวหน้า ภายใต้คำสั่งของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี
5. จุดลานพระบาท แต่เดิมอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของวัดกะทิง แต่ได้เปลี่ยนเป็นพระครูประดิษฐ์ศาสนการเป็นหัวหน้า ภายใต้คำสั่งของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี
6. จุดลานพระอินทร์-ฟ้าแดง แต่เดิมอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของวัดทุ่งตาอินทร์ แต่ได้เปลี่ยนเป็นพระครูประดิษฐ์ศาสนการ วัดทุ่งตาอินทร์ เป็นหัวหน้า ภายใต้คำสั่งของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี

กล่าวโดยสรุปแล้วผลประโยชน์ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธบาท มาจาก 2 แหล่งดังกล่าว คือ การจัดวินรถและลานบุญ ซึ่งมียอดเงินสุทธิคงเหลือที่ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น ผลประโยชน์ดังกล่าวแต่เดิมในสมัยของหลวงพ่อเขียนที่เป็นผู้นำนั้น ยังไม่สร้างความขัดแย้งดังเช่นในปัจจุบัน เนื่องจากหลวงพ่อเขียนบริหารผลประโยชน์ในลักษณะที่เรียกว่า “ได้มาจ่ายหมด” (วิชา วงศ์สารสิน. สัมภาษณ์. 2559)

กล่าวคือ หลวงพ่อเขียนจะนำเงินที่ได้ทั้งหมดไปใช้ในการสร้างสาธารณประโยชน์ทั่วประเทศ เช่น การพัฒนาท้องถิ่น การสร้างวัด การสร้างโรงเรียน เพื่อเป็นการตอบแทนให้กับคนลาว และคนเขมร รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ด้วยการทำบุญ โดยท่านจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าจะให้ใคร โดยที่ชาวบ้านต้องมาขอหรือมาพูดคุย ชัน การสร้างอุต้อเรือพระเจ้าตากสิน (เสม็ดงาม) การสร้างอนุสาวรีย์ พระเจ้าตากสิน จากการทำท่านทำได้สำเร็จในหลาย ๆ เรื่องนี้เอง ชาวบ้านต่างให้การยอมรับ และภายใต้แนวคิดของท่าน อยากพัฒนาเมืองจันทร์ให้รุ่งเรือง อยากให้คนที่มางานนมัสการรอยพระพุทธบาทเขาชื่นชมภูเสร็จแล้วได้มีโอกาสอยู่เที่ยวที่เมืองจันทร์ ทว่าในปี พ.ศ. 2555 ท่านได้มรณภาพเสียก่อน (วิชา วงศ์สารสิน. สัมภาษณ์. 2559)

แต่หลังจากที่หลวงพ่อเขียนได้มรณภาพแล้ว พบว่าผลประโยชน์จากงานนมัสการฯ ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ตัวอย่างเช่น การจัดงานนมัสการฯ ในปี พ.ศ. 2557 จะมี

ความไม่ราบรื่นระหว่าง 3 ฝ่ายก็คือ ฝ่ายวัดกะทิง ฝ่ายคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีและทางจังหวัดจันทบุรี เนื่องจากมีการกระทบกระทั่งกันเกี่ยวกับการตรวจสอบการทำงานของกันและกัน รวมถึงบทบาทของข้าราชการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการทำงานจึงเกิดปัญหาความโปร่งใส เราจะพบว่ารายได้สุทธิจากการจัดงานในปีนี้มีถึงประมาณ 67 ล้านบาท โดยจัดสรรให้ทางจังหวัดไปดำเนินกิจกรรมของจังหวัดประมาณ 14 ล้านบาท และส่วนที่เหลืออีกประมาณ 53 ล้านบาทมอบให้คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีเป็นผู้ดำเนินการตามที่เห็นสมควร (คณะสงฆ์บริหารพุทธบาทจันทบุรี. ม.ป.ป. : 4 - 5)

นอกจากนี้การจัดงานนมัสการระหว่าง 19 มกราคม - 19 มีนาคม พ.ศ. 2558 ปรากฏว่าผลรายได้จากการจัดงานนมัสการฯ ในปี พ.ศ. 2558 มีรายได้สุทธิถึงประมาณ 200 ล้านบาท

แนวทางในการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธบาทเขาคิชฌกูฏ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดจันทบุรี

ในการนำเสนอผลการศึกษเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธบาทเขาคิชฌกูฏ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดจันทบุรีนั้น ผู้วิจัยจะขอนำเสนอในรูปแบบของตารางด้วยการใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ปรากฏตามตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้มานมัสการรอยพระพุทธบาทเขาคิชฌกูฏจำแนกตามข้อเสนอแนะเรื่อง ใครควรเป็นเจ้าของภาพที่ขอขมาธรรมในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธบาทเขาคิชฌกูฏให้มีความยั่งยืน (n = 400)

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
ใครควรเป็นเจ้าของภาพที่ขอขมาธรรมในการจัดงาน				
1. วัดกะทิง	4.03	0.89	ค่อนข้างเห็นด้วย	1
2. วนอุทยานแห่งชาติ	3.92	0.96	ค่อนข้างเห็นด้วย	2
3. การเป็นเจ้าภาพร่วมของทุกภาคส่วน	3.91	0.98	ค่อนข้างเห็นด้วย	3
4. เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี	3.89	0.96	ค่อนข้างเห็นด้วย	4
5. คณะสงฆ์ทั้งหมดในจังหวัดจันทบุรี	3.80	1.00	ค่อนข้างเห็นด้วย	5
6. วัดต่าง ๆ ในอำเภอกาญจนดิษฐ์	3.77	0.94	ค่อนข้างเห็นด้วย	6
7. ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี	3.73	1.03	ค่อนข้างเห็นด้วย	7
8. การจัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะ	3.72	1.04	ค่อนข้างเห็นด้วย	8

9. คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)	3.45	1.19	ค่อนข้างเห็นด้วย	9
รวม	3.80	0.99	ค่อนข้างเห็นด้วย	

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้मानมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏจำแนกตามข้อเสนอแนะเรื่องที่ว่าใครควรเป็นเจ้าของภาพที่ขอขมาธรรมในการจัดงานนวมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏให้มีความยั่งยืนนั้น ในสายตาของประชาชนที่มาร่วมงานคิชฌกูฏเห็นว่าการเป็นเจ้าของภาพจากหลายฝ่ายร่วมกันจะมีความชอบธรรมในการจัดงานนวมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ลำดับแรกวัดกะทิง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมาได้แก่ วนอุทยานแห่งชาติ ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมาได้แก่ การเป็นเจ้าของภาพร่วมของทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมาได้แก่เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาได้แก่ คณะสงฆ์ทั้งหมดในจังหวัดจันทบุรี ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมาได้แก่ วัดต่าง ๆ ในอำเภอเขาคิชฌกูฏ ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี ($\bar{X} = 3.73$) รองลงมาได้แก่ การจัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะ ($\bar{X} = 3.72$) และรองลงมาได้แก่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

จากการศึกษาเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เจาะลึก พบว่า มีข้อเสนอของพระภิกษุที่ทำงานร่วมกับหลวงปู่เขียนตั้งแต่ปีพ.ศ. 2537 เห็นว่าในการแก้ปัญหาความชอบธรรมในการจัดงานนวมัสการรอยพระพุทธรบาทนั้น ควรมีบันทึกข้อตกลงในลักษณะของธรรมนูญที่เป็นสัญญาประชาคมระหว่างคณะสงฆ์และฆราวาสที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นจารีตในการจัดงานต่อไปในอนาคต โดยมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องคือ (พระปลัดพร้อม, สัมภาษณ์, 2559)

1. ฝ่ายคณะสงฆ์จังหวัด
2. ฝ่ายคณะสงฆ์ท้องถิ่นคิชฌกูฏที่มีส่วนร่วมในการจัดงานมาก่อน
3. ฝ่ายท้องที่ ท้องถิ่นและสถาบันทางการศึกษาในเขตอำเภอคิชฌกูฏ
4. ฝ่ายอำเภอและจังหวัดจันทบุรี

จากการศึกษาของชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และคณะ (2558 : 39) พบว่า ประชาชนที่มาร่วมงานนวมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ มีความรู้สึกยังไม่ค่อยพอใจต่อบริการที่จัดทำขึ้นมาในงานหลายประการด้วยกัน คือ

1. เรื่องรถบริการ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะตอบว่าค่อนข้างพึงพอใจในบริการแต่ก็อยู่ในลำดับท้าย ๆ เนื่องจากมีผู้ให้สัมภาษณ์ได้สะท้อนปัญหาเรื่องบริการไว้ดังนี้
 - 1.1 รถน้อยต้องคอยนาน
 - 1.2 รถน้อยจนบางที่ต้องขโมยขึ้นรถโดยไม่ต่อคิว
2. เรื่องราคาสินค้าที่ขายบนเขาคิชฌกูฏ พบว่ายังมีเสียงที่สะท้อนถึงปัญหาออกมาให้เห็น

ดังนี้

- 2.1 สิ้นค้าราคาแพงตามใจพ่อค้าแม่ค้า
 - 2.2 สิ้นค้าราคากลางไม่มี ขึ้นอยู่กับแม่ค้า
 3. การจัดระเบียบทางเดินขึ้น - ลงเขาคิซมณูญ โดยเฉพาะในวันเสาร์ - อาทิตย์หรือวันหยุดราชการ พบว่า มีผู้สะท้อนถึงปัญหาดังกล่าวออกมา
 - 3.1 ศรีทขาดกเพราะคนเบียดจนไม่ได้ขึ้นสักการะ
 - 3.2 ทางขึ้นเป็นทางลง ทางลงเป็นทางขึ้นสลับกันไปหมด
 - 3.3 ทำที่กั้นเพื่อกันคนส้นดราแย่
 4. อัยยาศัยในการให้บริการของผู้ที่ทำงาน พบว่า มีเสียงสะท้อนถึงพฤติกรรมในการให้บริการที่ไม่พึงปรารณาหลายประการด้วยกัน เช่น
 - 4.1 บริการอย่างไรมารยาท
 - 4.2 โรงทานพุดจาไม่เพราะ
 5. การบริการห้องสุขาและห้องน้ำในระหว่างทางเดินขึ้น - ลงเขาคิซมณูญ พบว่ามีเสียงสะท้อนถึงปัญหา ดังนี้
 - 5.1 ห้องน้ำอยู่ข้างเมรุ
 - 5.2 ห้องน้ำน้อยไม่ค่อยสะอาด
- ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มาร่วมงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว พบว่า ผลการสำรวจสามารถสรุปได้ในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้มาพระพุทธรบาทเขาคิซมณูญ จำแนกตามข้อเสนอแนะเรื่องการบริหารจัดการงาน ในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิซมณูญให้มีความยั่งยืน (n = 400)

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
การบริหารจัดการงานนมัสการฯควรดำเนินการเรื่องต่อไปนี้อย่างไร				
1. การแก้ไขปัญหาการรักษาพยาบาลระหว่างขึ้นเขา	4.09	0.91	ค่อนข้างเห็นด้วย	1
2. การแก้ไขปัญหาความพอเพียงของที่ทิ้งขยะ	4.08	0.93	ค่อนข้างเห็นด้วย	2

3. การแก้ไขปัญหาการจัดระเบียบ
การเดินทางและป้ายบอกทาง 3.97 0.98 ค่อนข้างเห็นด้วย 3

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	ลำดับที่
4. การแก้ไขปัญหาการจัดร้านของที่ระลึก และของฝากของท้องถิ่น	3.95	0.94	ค่อนข้างเห็นด้วย	4
5. การแก้ไขปัญหาราคาสินค้าบนเขา	3.92	1.05	ค่อนข้างเห็นด้วย	5
6. การแก้ไขปัญหาห้องสุขาระหว่าง ทางขึ้นลงเขา	3.92	1.04	ค่อนข้างเห็นด้วย	5
7. การแก้ไขปัญหาการประชาสัมพันธ์การ จัดงาน	3.90	1.00	ค่อนข้างเห็นด้วย	6
8. การแก้ไขปัญหาการจัดรถขึ้นลงเขา	3.84	1.06	ค่อนข้างเห็นด้วย	7
9. การแก้ไขปัญหาอภัยภัยของผู้ให้บริการ	3.78	1.03	ค่อนข้างเห็นด้วย	8
10. การจัดให้มีงานนมัสการ รอยพระพุทธบาทตลอดทั้งปี	3.54	1.35	ค่อนข้างเห็นด้วย	9
11. การจัดการโดยจ้างบริษัทนักรับ มืออาชีพมาจัดงานนมัสการ	3.34	1.38	ไม่แน่ใจ	10
รวม	3.85	1.06	ค่อนข้างเห็นด้วย	

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้มานมัสการรอยพระพุทธบาทเขาคิชฌกูฏ ค่อนข้างเห็น
ด้วยกับข้อเสนอแนะเรื่องการบริหารจัดการงาน ในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธบาท
เขาคิชฌกูฏให้มีความยั่งยืนว่าควรแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้ คือ การรักษาพยาบาลระหว่างขึ้นเขา
($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาได้แก่การแก้ไขปัญหาความพอเพียงของที่ทิ้งขยะ ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมาได้แก่
การแก้ไขปัญหาการจัดระเบียบการเดินทางและป้ายบอกทาง ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาได้แก่การแก้ไข
ปัญหาการจัดร้านของที่ระลึกและของฝากของ ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาได้แก่ การแก้ไขปัญหาราคา
สินค้าบนเขา ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมาได้แก่ การแก้ไขปัญหาห้องสุขาระหว่างทางขึ้นลงเขา ($\bar{X} = 3.92$)
รองลงมาได้แก่การแก้ไขปัญหาการประชาสัมพันธ์การจัดงาน ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมาได้แก่การแก้ไข

ปัญหาการจัดรถขึ้นลงเขา ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมาได้แก่การแก้ไขปัญหาอัยาศัยของผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมาได้แก่การจัดให้มีงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทตลอดทั้งปี ($\bar{X} = 3.54$) ตามลำดับ

ส่วนข้อเสนอในการจัดการ โดยจ้างบริษัทนักบริหารมืออาชีพมาจัดงานนมัสการนั้น กลุ่มตัวอย่างรู้สึกไม่แน่ใจต่อความคิดดังกล่าว ($\bar{X} = 3.34$) เนื่องจากนักบริหารมืออาชีพใหม่นั้น อาจจะไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของงานนมัสการรอบพระพุทธรบาทในหลาย ๆ มิติ เช่น มิติเกี่ยวกับ เรื่องปาฏิหาริย์ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานในการก่อสร้างตัวของงานนมัสการรอยพระบาท เป็นต้น (พระปลัดพร้อม, สัมภาษณ์. 2559)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี